

ekmek ve gül

İşyeri de
memleket gibi

6

16 yılda sandığımızda
biriktirdiklerimiz

12

Faşizme karşı
direnişin
mimoza çiçekleri

18

Yukarıya değil, önümüze bakalım!

Önümüze bakalım ve görelim... Yüz yüze geldiklerimiz bize benzerler... Aynı mahallede yaşadıklarımız, aynı fırından ekme aldıklarımız, aynı okula çocuklarımızı gönderdiklerimiz, aynı bantta çalıştıklarımız, aynı sokakta yürüdüğümüz.

Mahallede neşe değil, mutsuzluk kol geziyor. Fırında ekmeğin fiyatı her gün artıyor. Hiçbirimiz çocuğumuzun geleceği için umutvar değiliz. Çalıştığımız bantta hız ha bire artıyor, ellerimiz ha bire hızlanıyor, her gün daha az dermanla varıyoruz eve; ama kazancımız azalıyor. Sokaklar giderek daha tekinsiz hale geliyor.

Önümüze bakalım ve görelim... Aynı soruları soruyor, aynı kaygıları yaşıyoruz. Ekonomi büyürken, zenginlik artarken biz niye sürekli yoksullaşıyoruz? 12 yaşındaki çocukta rıza arayanlar, şiddeti ve istismarı nasıl bitirecek? Barış ve eşitlik olmadan, güvenlik ve huzur nasıl sağlanacak? Her şey 'tek adam' karar verirken irademiz nasıl temsil edilecek?

Önümüze bakalım ve görelim... Bizi yukarıdan salladıkları bir sopyala ayırmaya, birbirimize benzemez kılmaya çalışsalar da birbirimizin yüzüne bakıp, ortak dertleri saymaya başladığımızda bizi birleştiren ne çok şey olduğunu hatırlayalım.

Hatırlayamadıysanız, bir örnekle hatırlatalım: Seçim açıklamasının hemen öncesinde çocuk istismarına ilişkin bir düzenleme yapılması için çalışma başlattığımız söylemişti hükümet. Artan istismar olayları karşısındaki tepkiler ve isyandı onu buna iten. Cezaları artıracak yasalar yapacaklarını söylediler. Biz ise dedik ki "Mesele cezayı artırmak değil, bu suçları ortaya çıkaran bataklığı kurutmak..." Bir imza kampanyası yürüttük hep birlikte memleketin dört bir köşesinde. Mahalle mahalle, işyeri işyeri, pazar pazar, okul okul dolaştık... Ne gördük? Kendisini hangi partiden, hangi görüşten, hangi inançtan ifade ederse etsin tüm kadınların böyle somut ve acil bir sorun söz konusu olduğunda ortak bir tutum alabildiğini... Medyasıyla, meclisiyle, eşrafiyla, din adamıyla kim ne söylerse söylesin, hangi yanlış politikaya bu konuyu alet ederse etsin kadınlar gerçeğin, gerçek çözümün ne olduğunu dinlemeye, birbirine anlatmaya açık... İster AKP'li olsun ister CHP'li, ister Türk olsun ister Kürt, is-

ter dindar olsun ister laik... Somut ve ortak bir dert kadınları birleştirdi.

Çocuk istismarında cezaları artırıyoruz, diye ortaya çıkıp 12 yaşına kadar olan istismarlarda suçu işleyen çocuk-büyük demeden cezaları artıran, ama 12 yaş üstündeki istismarlarda bahane üstüne bahane, rıza üstüne rıza üreten bir yasayla karşımıza çıktılar. Ana muhalefet partisi CHP ise yasa komisyonlarda geldiğinde "Katılmadığımız yerler var ama halk cezaların artırılmasını istiyor, ne yapalım rıza yaşını 12'ye düşürmüşlerse, onay vereceğiz" dedi. Yukarıda hayatımıza karar verenler, aşağı gördüklerinin onların söyledikleriyle, anlattıklarıyla yetinmesini bekletiler. Öyle olmadı. Kadınlar, oy verdikleri, destekledikleri partiler her ne tutum alıyorsa alsın, doğru olduğunu bildikleri tutumu sergilediler. Kadınlar birbirlerine baktılar. Tartıştılar. Ve onbinlerce imza toplayarak "Böyle bir yasaya rızamız yok" dediler...

Hayatlarımız hakkında kararlar alınırken bize hep yukarıya, kendilerini bizden yukarıya koyanların ağzının içine bakmamız öğütleniyor. Oysa nasıl yaşamak istediğimize biz karar vermeliyiz.

Daha dün "Seçim meçim yok, her şey yolunda" diyenler, bugün karşımıza çıkıp "Ülkenin beka sorunu var, tehditler büyük, hemen seçime gitmeliyiz" diyerek büyüttükleri kaygılarımızı, korkularımızı tek adam rejiminin inşasına dayanak yap-

mak istiyor.

Daha dün "Her şey güllük gülistanlık" diyenler, bugün gidişatın kötülüğünden dem vurup kurtarıcılık rolüne soyunuyor. Gidişat niye kötü, yıllardır o gidişatın dümeninde siz yok muydunuz diye soranlara ise cezalardan ceza beğeniyorlar.

Daha dün halkın yarısı "tek adam yönetimini desteklemiyoruz" diye kararını açıkça referandum sandıklarında ilan etmişken, elindeki dizginsiz olanaklarla "Mecbur beni seçeceksiniz, başka alternatifiniz yok" diyor. Bir yanda kaygı, korku, bir yanda çaresizlik hissi.

Yukarıya bakınca gördüklerimiz bunlar...

Yukarıya baka baka taşa değen ayaklarımız, sendelemekten yorulmuş bedenlerimiz, dönen başlarımız kendine gelsin artık. Gelin birbirimize bakalım! Bize yukarıdan dayatılan paranoyalarla değil, gerçek hayatın gerçek dertleriyle konuşalım birbirimizle. Kapağımızdaki sorular hepimizin aklında, yüreğinde biliyoruz... Cevap birbirimizde... Cevap bizde...

Ekme ve Gül'ün bu sayısı, soruları da, cevabı da bol bir sayı oldu. Soruları bol; çünkü memleket hali karmakarışık hesaplara, ne olduğu belirsiz kulislere, perde arkası senaryolara her gün bir yenisinin eklendiği bir yumak adeta. Ne oluyor, neden oluyor, bu tartışmaların arkasında ne var, ne yapmalı, nasıl tartışmalı sorularına cevap veren yazılarımız size de iyi gelecek.

Yine pek çok umutlu yazı var bu sayımızda. Kendini yoktan var eden kadınların inat hikayeleri, "Bu karanlık aydınlığa kavuşmaz" diye düşünülen zamanların bugüne bir şey söyleyen tarihi deneyimleri, birbirine bakan kadınların gördükleri, değiştirdikleri... Biraz ferahlık ve cesaret hepimize iyi gelecek.

Siz de yazın sorularınızı ve cevaplarınızı, düşündüklerinizi ve merak ettiklerinizi, gördüklerinizi ve görmek istediklerinizi, bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi... Yazın ki karanlık bir kurgunun içinde yalnızlaşanlardan değil, elbet gelecek aydınlık günlerde birlikte çoğalanlardan olmanın tadına varalım birlikte.

posta@ekmekvegul.net adresimiz... Sizi de bekleriz!

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

Yıkılıyor korkunun kaleleri yıkılsın!.....3	Fulya Alikoç
İşçi kadınlar ne istiyor, ne tartışıyor?.....5	Adile Doğan
İşyeri de memleket gibi.....6	Gözde Tekin
Ya şartlar ağır, ya ücret düşük ya da vardiya var.....6	Hafize Bulut
Korkmayın, örgütlenin!.....7	Tahsine Saran - Özgül Karaman
Kameralar işçi kadınlara döndüğünde.....8	Berivan Balkay
Bir kadın hem kendini hem 'bizi' değiştirebilir.....9	Nuray Öztürk
SAĞLIK: Menopoz bir sorun mu?.....10	Uzman Dr. Senem Aslan
Beni kim ayağa kaldırabilir?.....11	Uğur Zengin
Ne için oy vereceğiz: 15 yılda sandığımızda birikenler.....12	Nursel İnalçuk
Devlet samimiyse önleyici tedbirler üzerinde durmalı.....14	Songül Sönmez
Üç kızım için de ayrı imza atmak isterim.....15	Songül...
İmzalar elden ele.....15	Bir eğitim emekçisi
Çocukların gözünden hakları.....15	Gizem Örnek
Acı bir Türkiye tablosu: Kardeşini doğuran çocuklar.....16	Müslime Karabatak
TARİH: Faşizme karşı direnişin mimoza çiçekleri.....18	Avukat Sevil Aracı Bek
Nafaka nedir, ne değildir?.....20	Tuzla'dan bir kadın
Huzurum yoktu boşandım, hayat sana minnettarım.....21	Aynur Seyrek
Akşamlar Çiğdem için daha karanlık.....22	Ayşe Öz
Ne kadar para o kadar deneme.....22	MEKTUBUMUZ VAR.....23
Yırcalı kadınlar: Birlikte direndik, birlikte üretiyoruz.....24	Emine Uyar

evrensel

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Cemal Dursun
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: İsmail Cem Şimşek

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: 0850 302 20 67
Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Doğan Dağıtım AŞ
Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL
Tel: 0 212 654 94 18

YIKILIYOR KORKUNUN KALELERİ YIKILSIN!

Hani ellerinden gelse oy toplamak için Kurban Bayramı'nı seçim öncesine alacaklar, öyle bir telaş. Yetmiyor, orasından burasından çekip büzüştürüp sündürdükleri OHAL dahi yetmiyor... Zira ortada kazanabilecekleri bir seçim kalmadı... Kaybetmemek için her şeyi yapacaklar; kaybetmeyebilirler ama kazanamayacaklar.

Fulya ALİKOÇ

Korku, tehdit, şantaj, rüşvet... Ha bir de "yerli ve milli" bir paranoya. Ne bir vaat var ortada, ne de bir seçim programı. İktidardaki partinin ve genel başkanının seçimi "kaybetmeme" stratejisinin beş taktiği bu. Zira ortada kazanabilecekleri bir seçim kalmadı. Sayısal çoğunluk elde etmeler de kalmadı. Bundan sonra ne yaparlarsa kaybetmemek için yapacaklar.

Devletin bütün olanakları tek bir partinin elinde, bu beş taktiği kullanabilsin diye seferber edilmiş durumda. Hazine'den ocak ayında aldığı 139 milyona ek olarak 278 milyon daha alacak seçimler için. Toplamda 417 milyon, yani 260 bin 625 kişinin asgari ücreti. Cumhurbaşkanlığı ödenekleri dahil değil daha bu rakama. Eş, dost, akrabaya dağıtılan ihalelerin "vergi iadesi" de dahil değil. Bu, safi vatandaşın cebinden çıkan para, kemiksiz.

Tek olanak para da değil; silahlı bir ricacı gerektiğinde Genelkurmay Başkanı'nı muhtemel adayların bahçelerine indirecek helikopterler de ellerinde. Bütün seçim kurallarını, kaybetmelerinin mümkün olmayacağı şekilde ilan edecek bir Yüksek Seçim Kurulu (YSK) mevcut. "İmar barışı", "vergi affı", "emekliye bayram ikramiyesi" gibi rüşvetler dağıtmalarını sağlayacak yürütme de... Yasama çoğunluğu da var.

Hani ellerinden gelse oy toplamak için Kurban Bayramı'nı seçim öncesine alacaklar, öyle bir telaş. Yetmiyor, orasından burasından çekip büzüştürüp sündürdükleri OHAL dahi yetmiyor.

Tüm bunlara rağmen histerik bir tahammülsüzlük yaşıyorlar, kendilerinden başka kimsenin seçime girmesine tahammülleri yok. En ufak bir "haziran" esintisi, bir 7 Haziran hissi karşısında 80 milyona 1 Kasım sopası gösteriliyor. Seçime 53 gün kala, memleketin bir ilinde, Hakkari'de basın açıklaması yapmak, stant açmak ve her türlü gösteri 30 günlük süreyle yasaklanıyor. Bu yasakların 16 Nisan'da ezici çoğunlukla 'HAYIR' diyen illere sığıracaklarını öngörmek iş değil. Kısacası kendilerinden başka kimseye seçim çalıştırması yaptırmadan, "cumhuriyet cemaat" gidecekleri bir seçim süreci hazırlıyorlar.

Kaybetmemek için her şeyi yapacaklar; kaybetmeyebilirler ama kazanamayacaklar. Çünkü 16 yıldır ne yaptılarsa kazanamadıkları bir memleket yarısı var ve o yarıyı kazanabilecek hiçbir yol, yöntem kalmadı. Dahası, ellerindeki yarı eriyor, kaybediyorlar. En çok da gençleri ve kadınları...

İŞYERİNDE SIKIYÖNETİM, ÜLKEDE OHAL... NEREYE KADAR!

Nedenini anlamak çok zor değil. Çünkü korku, tehdit, şantaj kadınların, en çok da emekçi kadınların aşına olmadığı taktikler değil. Daha işe girerken başlıyor tehditler; önce bu sözleşmeyi imzalamazsan işe almayız deniyor, sonra en ufak bir itirazda 'imzaladığın sözleşmede böyle yazıyor' diye susturuluyor çalışan kadınlar. Fabrikalarda çavuşlar, ustabaşılar, formenler akbaba gibi kadınların tepesinde. Bandın hızı işçiye haber verilmeden sürekli artırılıyor. Evde nenelerin baktığı 6 aylık bebekler, işyerinde iki arada bir derede kavanoza sağılıp bekletilen sütlerle besleniyor; memeler şişiyor, can yakıyor. Kadınlar, tutanak tutulmadan tuvalete dahi gidemiyor; "Hamilelik, doğum, aybaşı dinlemem siparişi var" deniyor. Saatlerce süren fazla mesai ücretleri ödenmezken, üretimde geçmeyen dakikalar hesaplanıp ücretten düşürülüyor. Rapor almak yasak, çocuğunla ilgilenmek yasak, dinlenmek yasak, konuşmak yasak, ağaçlandığın zaman itiraz etmek yasak... Kısacası insan olmak yasak, kadın olmak şümme haşa! Üstelik ses çıkarmak isteyene yanıt da hazır: Memlekette OHAL var, grev yasak!

Tüm bunlara bir de ekonomik gidişatı ekleyin. İstanbul'da belediye işçisi akşam evde parça başı iş almadan geçinemiyor. ➡

► Sabah tarlaya tapana giden öğlen tuğla taşımadan akşam sofraya yemek koyamıyor. Maaş ele geçmeden eriyor, borçlar birikiyor. Sokaklarda artan pervasızlık, evlerde yükselen gerilim kadınların hayatına şiddet olarak yansıyor. Gelecek korkusu dayak korkusuyla, işten atılma tehdidi tacizci bir şantajla birleşiyor. Kadınlar bu ortamda doğup, büyüyor ve yaşıyor. İşte bu yüzden, iktidardan topluma doğru yayılan korku egemenliğini ilk, daha bir kız çocuğuyken korku, tehdit ve şantajla baş etmeyi öğrenen kadınların kırmaması şaşırtıcı değil.

16 NİSAN'I HATIRLAYALIM, HATIRLATALIM!

Hatırlayalım, 80 milyonluk toplam Türkiye nüfusunun 30 milyondan fazlasına sahip, Bursa hariç, en büyük beş ilin dördü, İstanbul (yüzde 51), Ankara (yüzde 51), İzmir (yüzde 69) ve Antalya (yüzde 59) HAYIR demmişti. 16 Nisan referandumuna giderken açıklanan anketlere bakarak, seçim sonuçlarındaki tam rakamları bilemesek de oylardaki erimenin önemli bir kısmının kadın ve gençlerden oluştuğunu söylemek mümkündür, söylendi de. Hem de bizzat kaybedenler tarafından. Anormal bir durum yok. Bunca işsizlik, geleceksizlik, bunca şiddet, taciz, tecavüz, cinayet arasında gençleri ve kadınları ittikçe ittikleri çözümsüzlük cenderesinde preslenmeye reddiyedir bu kopuş.

Evrensel gazetesine, Ekmek ve Gül dergisine ve portalına gelen yazılarda hatırlanacaktır referandumda kadın işçilerin tavrı. İşyerlerindeki kameralara rağmen, yakalanmamak için bant başında başlar öne eğik, fısıldayarak referandum tartışan kadınların, ustabaşlarının nefes aldırmadığı fabrikalarda tuvalet kapısına rujla yazdıkları yazılarda neler tartıştıkları. Artan çocuk istismarı, taciz, tecavüz, şiddet, kötüleşen çalışma koşulları, değişen vardiyalar ve servis güzergahları... Yıllardır iktidar partisine oy veren ama referandumda kocalarına, babalarına, ağabeylerine ve patronlarına rağmen HAYIR diyeceğini söyleyen kadınlar, hâlâ oradalar.

ALTERNATİFSİZLİK YOK, SEÇENEK BİZİZ!

Hâlâ güçlü ama gücünü kaybeden, kaybettikçe güç gösterisine ihtiyaç duyan, artık varlığını mevcut yetki sınırlarının dışına çıkmadan sürdüremeyeceğini anlamış ve gerekirse halka yönelik şiddetten kaçınmayacağı tehdidiyle siyaseten iflas ettiğini de aşikar eden bir iktidar bloku var karşımızda.

16 yıl boyunca kadınlara ne yaptığı malum; malum ki kadınların ondan vazgeçme eğilimi güçleniyor. Ancak iktidarın kaybetmesi, halkın kazanması anlamına gelmiyor illa ki. Öte yandan, iktidar partisinin seçmen tabanından oy almadan kazanamayacağı düşüncesiyle kendini sınırlayan bir muhalefet giderek sağda bloklaşıyor; "O adam değil, bu adam yönetsin" diyor. Adaylardan birinin kadın olması yönetimin "tek adam" olmasını değiştiriyor. Türkiye siyasetinin geleneksel handikapı bir kez daha tezahür ediyor gibi görünebilir: Alternatifsizlik hissi.

En çok mevcut iktidar partisidir ama Türkiye'de bu hissin ekmeğini yemeyen iktidar partisi de yoktur herhalde. Bir zamanlar koalisyonların alternatifi yok gibi hissettirilirdi, şimdi de tek adamın tek partisinden alternatif yokmuş gibi. Diğerleri zayıfmış gibi. Halbuki denenmeyen tek gerçek alternatifin üzerini örtmek için kullanıldı, kullanılıyor bu yapay güçsüzlük ve çaresizlik hissi. O alternatif de kadınların ekonomik, sosyal, psikolojik ve siyasal sıkışmışlığına derman olabilecek demokratik bir yönetimin inşası.

Hangi adam olduğu önemli değil, tek adam yönetimine karşı demokraside ısrar alternatifi, OHAL'siz bir yaşam alternatifi. Halkın gerçek iradesini barajsız temsil eden bir meclis, denetlenebilir ve gerektiğinde görevden alınabilir bir hükümet ve siyasal iktidardan bağımsız işleyip karar alabilen mahkemelerden oluşan bir alternatif.

Evrensel gazetesine, Ekmek ve Gül dergisine ve portalına gelen yazılarda hatırlanacaktır referandumda kadın işçilerin tavrı. İşyerlerindeki kameralara rağmen, yakalanmamak için bant başında başlar öne eğik, fısıldayarak referandum tartışan kadınların, ustabaşlarının nefes aldırmadığı fabrikalarda tuvalet kapısına rujla yazdıkları yazılarda neler tartıştıkları...

Tüm medya tekelleri, TV kanalları, YSK'si, Genelkurmayı, patronu.... Hepsi 'tek adam yönetimi' için çalışıyor, ona hizmet ediyor olabilir. Ama 'saha üstünlüğü' bizim. Çünkü kapı çalmak bizim, çaya davet bizim, apartman önlerindeki şilteler, çocuk beklenen okul bahçeleri bizim. Tarladaki ağacın gölgesi bizim. Kuaförde beklemeler, bakkaldaki kuyruklar bizim. Kadın dayanışma dernekleri de, çarşı pazar dolaşmak da bizim...

HAYIR, HÂLÂ HAYIR, BİR KEZ DAHA HAYIR!

Belki birçok kadın tırpanlanan demokratik haklarından geriye bir tek oyunun kaldığını düşünüyor. Kimisi için o bir tek oy kendi dünya görüşünü ifade edebildiği yegâne olanak, çok değerli. Kimisi içinse "Nasıl olsa bir şey değişmeyecek" duygusuyla değersizleşiyor. Ancak bu

seçimde o oy her zamankinden daha belirleyici, "Tek adam yönetimi"ne oy vermek, oy kullanmanın hiçbir anlamının olmayacağı bir geleceğe rıza göstermek demek çünkü. Bu sefer, babaya, kocaya, ağabeye rağmen 'HAYIR' demenin değil, onları da HAYIR'a ikna etmenin sorumluluğu var kadınların üstünde.

Tüm medya tekelleri, TV kanalları, YSK'si, Genelkurmayı, patronu.... Hepsi "tek adam yönetimi" için çalışıyor, ona hizmet ediyor olabilir. 24 Haziran'a doğru seçim arabalarından gelen sesler tekleşebilir. Hiçbir iktidar, hiçbir zaman bu olanakları kadınlara tanımadı, bu araçlar hiçbir zaman kadınların hizmetine sunulmadı zaten. 16 Nisan'da da yoktu, bu seçimde de sunulmayacak. Evet, tek adamcılar her yerden zehir gibi korku, tehdit, şantaj, rüşvet ve paranoya saçacak. Buna rağmen "saha üstünlüğü" bizim. Çünkü kapı çalmak bizim, çaya davet bizim, apartman önlerindeki şilteler, çocuk beklenen okul bahçeleri bizim. Tarladaki ağacın gölgesi bizim. Kuaförde beklemeler, bakkaldaki kuyruklar bizim. Kadın dayanışma dernekleri de çarşı pazar dolaşmak da bizim. Evrensel de, ekmekvegul.net de bizim. Maltepe 1 Mayıs'ında alnımızı yakan güneş de, Malatya 1 Mayıs'ında saçımızdan damlayan yağmur da bizim.

17 Nisan sabahı, Denizli'deki bir tekstil fabrikasında kadınlar tuvaletinin seçim anketine dönen kapısının arkasında rujla yazılı bu son söz bizim: "Ben demedim mi size, yıkılıyor kaleler :)"

24 HAZİRAN'A DOĞRU:

İşçi kadınlar ne istiyor, ne tartışıyor?

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

8 Mart'tan 1 Mayıs'a doğru giderken araya 1 Mayıs'ın önemini de büyüten seçim tartışmaları girdi. 8 Mart sürecinde kadın işçilerle yaptığımız buluşmalardan, fabrika fabrika görüştüğümüz kadınların anlattıklarından çıkan sonuçlar ve talepleri 1 Mayıs'a daha çok kadınla taşımaya dair aldığımız karar, araya seçim tartışmalarının girmesiyle daha da önem kazandı bizim için. Çünkü seçimler, aynı zamanda yoksulluk, kötü çalışma koşulları, ne kadar kısarsa kıssın, ne kadar fedakarlık yaparsa yapsın ay sonuna yetişmeyen ücretler, üstüne bir de kadınlara özel olarak ustabaşlarının, müdürlerin, patronların yaptığı baskılara karşı kadınların "güzelce yaşanacak bir gelecek" isteğinin en çok konuşulacağı ve sandıkta iradeye dönüşeceği süreçler olacak.

"8 Mart'tan 1 Mayıs'a" diye yürüttüğümüz çalışmada karşılaştıklarımız, şimdi "1 Mayıs'tan 24 Hazirana" kadınlar arasında yürüyecek tartışmalara, sohbetlere ışık tutacağı için sizinle paylaşmak istedik.

HER SOHBETİN UCU SEÇİMLERE VARIYOR

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak düzenlediğimiz 1 Mayıs'a hazırlık kahvaltısında yüze yakın kadınla biraraya geldik. Bir sonraki hafta 1 Mayıs gündemiyle düzenlediğimiz piknikte sanayi işçileri ve aileleriyle buluştuk. Ev ziyaretleri, bildiri dağıtımları, küçük işçi gruplarıyla buluşmalar gerçekleştirdik. "Bahara Merhaba!" dediğimiz bugünler aynı zamanda mücadeleyle dolu bir bahar yaşayacağımızın da göstergesi oldu. Her iki buluşmamızda da kadınlar olarak yaşadığımız sorunların çözümünü için birlik ve beraberlik içinde, taleplerimizle her alanda olmalıyız düşüncesi öne çıktı.

29 Nisan'da mahallemizde yapacağımız yerel kutlamaya çağrı bildirimleri dağıtırken parkta oturan kadınlarla sohbet etme imkanı bulduk. Kadınlar, Pendik Belediyesi'nden mahalle için, içinde kütüphane ve yüzme havuzunun da olduğu, çeşitli spor aktivitelerinin de gerçekleştirileceği bir Bilgi Evi talep ettiklerini anlatıyorlar. Bir imza kampanyası da başlatmışlar ama sonrasına ilişkin ne yapacaklarını bilmediklerini söylüyorlar. Dernek olarak onlarla birlikte hareket edebileceğimizi söylediğimizde yüzleri ışıyor. Daha fazla birlik olmak için bize ihtiyaçları olduğunu "Hazır seçim dönemi birlikte hareket edersek biz bu bilgi evini mahalle de açtırırız" diyorlar.

Zaten mahallede konu nereden açılırsa açılınsın, ucu seçimlere varıyor. Pazar başında 1 Mayıs'a ilişkin bildiri dağıtırken erken seçim kararını tartışmak istiyor kadınlar bizimle. "Bu erken seçim nereden çıktı?" sorusu temel soru. Kadınlar anlamaya ihtiyaç duyuyorlar. Ağırlıklı duygu "bir dolap çevrildiği" yönünde. Birkaç sorudan sonra hemen "Neyin üstünü örtmek istiyorlar? Yönetemedikleri için mi erken seçim kararı aldılar. Ne olacak şimdi?" soruları geliyor.

FABRİKALARDA SEÇİM GÜNDEMİ

24 Haziran'da yapılacak olan erken seçim fabrikalarda da işçiler arasında

PİLAVDAN DÖNENİN KAŞIĞI KIRILSIN

BİR çay sohbetinde yanyana geldiğimiz 3 işçi kadın, çalıştıkları tekstil fabrikasında uğradıkları haksızlıkları anlattı. İçlerinden biri daha önce Ekmek ve Gül'e yazdığı mektupta ustabaşlarının kadınlara karşı sergilediği tutumu anlatmıştı. Mektubunda ustabaşının "Yok hamileyim, yok doğuruyorum, yok ay başı oldum gibi mazeretlerle sakın yanıma gelmeyin, yakarım. Çok büyük iş aldık burası bizim ekmeğimize. Bazı adı lazım olmayan provokatörlere kulak asmayın sonunuz kapının önü olur" dediğini anlatan işçi kadın buluşma öncesinde "Arkadaşlarım bu mektubu benim yazdığımı bilmiyor. Sakın söyleme" demişti. Çünkü aslında bir güvensizlik taşıyordu. Sohbet çalışma koşullarına geldiğinde işçiler, etraflarındaki işçilerin de yaşadıkları baskıların ve sorunların farkında olduğunu ama birlik olup çözmeyi denemediklerini söylediler. Tam bu sırada "Sakın mektubu yazdığımı söyleme" diyen kadın, "Biz üç kişiyiz, sorunları çözmeye buradan başlayalım. Gazetede yayınlanan mektubu ben yazdım" dedi. Diğer iki işçi kadın hayranlık dolu gözlerle ona baktı. Birbirlerine sözler verdiler. "Pilavdan dönenin kaşığı kırıl-sın. Salı günü mesai var ama biz 1 Mayıs'ta işe gitmeyeceğiz" dediler. Gerçekten de 1 Mayıs alanındaydılar.

ciddi bir tartışma konusu. Kimi fabrikalarda bu tartışmalar işçileri bölen bir hal almış durumda. Dernek çalışmalarımıza katılan, derneğin bir parçası olan kadın işçiler kendi fabri-

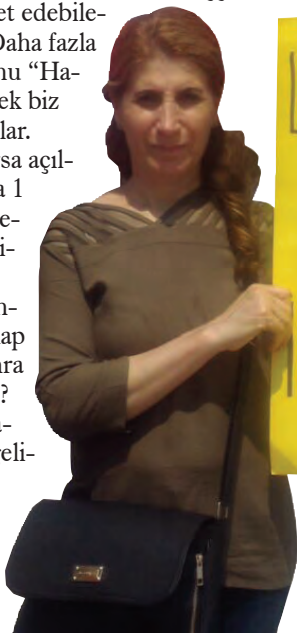
kalarından gözlemlerini aktarıyorlar. Daha önceki seçim süreçleriyle karşılaştırma yapıp, "Yeter artık! AKP git-sin..." sayısının gözle görülür biçimde arttığını söylüyorlar. Bunun da düşük ücretler, artan geçim sıkıntısı, eğiti-

min paralı hale gelmesi, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet arttığı halde gerekli önlemlerin alınmaması gibi nedenlerden kaynaklı olduğunu düşünüyorlar.

AKP'ye oy vermiş işçiler hükümete, Suriyeliler ile ilgili yürüttüğü politikadan ötürü tepkili. Yaşadıkları yoksulluğun sebebi olarak Suriyeli mültecileri görüyorlar. Daha önce AKP'ye oy veren ama bu dönemde oy vermeyeceklerini söyleyen işçilerin ağırlıklı tepkisi Suriyeli mültecilerle ilgili yanlış varsayımlardan kaynaklanıyor.

8 Mart'tan 1 Mayıs'a kadınlarla yürüttüğümüz tartışmalar kadınların çözümsüz kalan bunca sorun karşısında ciddi bir tepki biriktirdiğini ortaya serdi. Bu tepki kimi zaman bunlara karşı birlikte mücadele etme ihtiyacını dönüştürse de henüz ete kemiğe bürünmüş bir kararlılık olarak kendini göstermiyor. Seçimlerin bu tepkinin yansıtacağı bir süreç olacağı çok açık. Ancak bu tepkinin yönü henüz kendileri için gerçek çözüme yönelmiş değil; çünkü tartışmalar halen seçimlerde varolan partiler arasında hangisine oy verileceğine dair sürüyor. Oysa aslolanın; biz birbirimizden ne kadar farklı olsak da, bizi birbirimizden ne kadar ayırmaya çalışsalar da ortak dertlerimizden kaynaklanan ortak taleplerimize kimin, nasıl yanıt vereceğini tartışmak olmalı.

8 Mart'tan 1 Mayıs'a yürüyen çalışmada bunu gördük. 1 Mayıs'tan 24 Haziran'a da bu tartışmayı yürüteceğiz.

İşyeri de memleket gibi

**Gözde TEKİN
Kocaeli**

Kocaeli'nin Yenikent Mahallesi'nde bulunan temizlik şirketinde çalışan kadın işçiler, her sabah saat sekizde mesaiye başlıyor. Gün boyu sitelerin etrafını, binaların merdivenlerini temizliyorlar. Bazen ev temizliğine de gidiyorlar. 30'lu yaşlarında, üç çocuk annesi Selvi de bu temizlik şirketinde çalışıyor. Geçtiğimiz hafta işyerinde sinir krizi geçirerek bayılmış. Sebebi altı aydır birlikte yaşadığı adam tarafından sistematik bir şekilde şiddet görmesi. Yaklaşık iki yıl önce ayrıldığı eşiyse boyanma davasının sürdüğünü belirten Selvi, eski eşinden şiddet yüzünden ayrılmaya çalıştığını, şimdi başka bir şiddet sarmalının içine düştüğünü söylüyor. Üç çocuğundan 4 ve 12 yaşında olan ikisi yanında, en büyük çocuğu ise ba-

basında. Sinir krizi geçirdiği gün şikayetçi olmak için karakola gittiğinde "Eğer bu adamdan şikayetçi olursan, boşanma davana yansır. Kocan diğer iki çocuğunu da alır senden" cevabını almca geri dönüyor eve.

'ÇÜNKÜ ÇOCUĞU BIRAKACAK BİR YER YOK'

"Başka bir yaşam kur, söyle destek olalım, bu şiddete mahkum musun?" diye sordüğümüzde, "Aslında değilim, bu sefer bitmesini istiyorum, ama ben isteyken 4 yaşındaki kızıma o bakıyor. Çocuğumu bırakabileceğim hiçbir yer yok. Annem şeker hastası bakamıyor, görüştüğüm kreşler çok pahalı, özel bakıcıya gücüm yetmiyor, çünkü önceki eşimin benim adıma çektiği borçları ödüyorum hâlâ. Ücretsiz kreş olsa, gönül rahatlığıyla çocuğumu bırakırdım ama yok. Maaşım 1600 TL ama hep daha az yatıyor, borçlar kesiliyor, gitmediğin gün kesiliyor. Sinir krizi geçirdiğimden bir hafta rapor aldım, kim bilir ne kadar yatacak maaş. Anlayacağınız bu adama okullar kapanıncaya kadar birkaç ay daha mahkumum" diyor. Okullar kapanınca 12 yaşındaki çocuğu bakacakmış 4 yaşındaki kardeşine; "Böylelikle o adamdan kurtulabilirim" diye düşünüyor.

ASGARİ ÜCRET ARTINCA YAPTIĞIMIZ İŞ DE ARTTI

Necla da üç yıldır temizlik şirketinde çalışıyor. Üç çocuğu var, biri üniversitede okuyor. Eşi pazar esnafı. "Geçinmek zor, çünkü her şey çok pahalı" diyor, "Aldığımız maaş yaptığımız işin yanında hiçbir şey! Binaların merdivenlerini siliyoruz, mesaiye kalınca kat başına 1 TL veriyor. Bir keresinde 3 katlı binayı temizledim, 3 TL vereceklerine, 2 TL verdiler. Ben de aldım o parayı sekreterine verdim 'Al bu da benim sadakam olsun' dedim. Bizi insan yerine koymuyorlar ki, üstelik müdürümüz de kadın. Bir kere konuşurken söylemişti ayda bin 500 lira kuaför masrafı oluyormuş. Biz kuaförün yolunu bile unuttuk. Biz neden gidemiyoruz? Şimdi asgari ücrete zam geldi ya bizim bir günde temizlediğimiz bina sayısı da o kadar arttı. İşe girdiğimde altıydı şimdi dokuz oldu. Maaş artıkça iş de artıyor. Bir de şimdi peşimize adam taktılar, bizden sonra gidip binaları denetliyor, temiz mi diye. Bir şey gördüyse fotoğrafını çekip müdüre atıyor."

Şermin de 3 yıldır aynı şirkette. Eskiden 50 lirayla çıktığı pazardan şimdi doğru dürüst hiçbir şey alamadan döndüğünü söylüyor. "Ev kredisi, çocukların okuluydu derken ay sonunu nasıl getireceğini bilmiyor insan. Ben düzeleceğine de inanmıyorum. Niye erken seçim yapıyorlar, çünkü onlar da düzelmeyeceğini biliyor" diyor. Patronun kendisine yazlık, müdürün ise lüks daire aldığını söyleyen Şermin, "Biz evin kredisini zar zor ödüyüz. Birileri zenginleşirken, biz neden yoksullaşıyoruz?" diye soruyor.

İşyerinde de, ülkede olduğu gibi, sesini çıkaranın cezalandırıldığı ifade eden Şermin adaletsizlikten şikayetçi: "Bizi yönetenler kendisi gibi olmayanları hapse atıyor. İşyerinde de aynı böyle, sesini çıkart itiraz et hemen ötekileştiriyor müdür. Sen çok biliyorsun, diyor. Mesela resmi tatillerde bizi çalıştırıyorlar, işe geldiğimize dair imzaya attırmadıklarından para ödemiyorlar. Ama bir gün işe gitme hemen kesinti yapıyor."

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDE ÇALIŞAN KADINLAR KOŞULLARDAN DERTLİ: Ya şartlar ağır, ya ücret düşük ya da vardiya var

**Hafize BULUT
Sincan / Ankara**

1 Mayıs'a sayılı günler kala Sincan Organize Sanayi Bölgesi'nde kadınların çoğunlukta olduğu birkaç fabrikada çalışan işçilerle sohbet ettik. Kadınlar sürekli daha iyi bir fabrika, daha iyi çalışma koşulları arayışında, ama her çalıştıkları fabrika bir öncekini aratıyor. Bir yerde çalışma şartları ağır, diğerinde ücretler düşük, bir diğerinde vardiya var, ötekinde başka bir sorun...

Kadınlar Organize'de bulunan neredeyse her fabrika hakkında ya deneyime ya da bilgiye sahip. Bu fabrikalardan en meşhuru ise Bağdat Baharat.

'EMEKLERİM ÜÇ KURUŞLUK TAZMİNATTAN FAZLAYDI'

Bağdat Baharat'ta beş yıla yakın süre çalışmış olan işçilerden biri fabrikada yaşadıklarını şöyle anlatıyor: "Ben şef olarak çalıştım. Yıllarca koca koca çuvalları kendi başıma taşıdım. Yuttuğum biber tozları yüzünden hastalandım, ama işler biraz kötüye gidince kapının önüne koyulan ben oldum. Tazminatımı aldım belki ama emeklerim üç kuruşluk tazminattan daha fazlaydı..."

'YEMEKLER BERBATTI, DOYDUĞUMU HATIRLAMİYORUM'

Yine Bağdat Baharat'ta çalışmış başka bir işçi, "Yemekler berbattı, ben orada hiç doyduğumu hatırlamıyorum. Çamurlu ispanağı Mustafa Danacı'nın önüne koyun, bakalım yer mi? Biz yıllarca yedik. Yemekhanede başımızda beklerdi 'Yoğurdu çöpe döken var mı' diye. Böyle şartlar altında çalışıyor insanlar. Çoğu da tazminatım yanmasın derdinde" diyerek arkadaşının sözlerini destekliyor.

'KADINLAR İÇİN BİR CEHENNEM'

Bağdat Baharat'taki çalışma şartlarına ve patronun keyfi uygulamalarına daha fazla dayanamayarak kısa süre içerisinde işten ayrıldığını söyleyen bir işçi de o günleri şöyle anlatıyor: "Bağdat Baharat kadınlar için bir cehennem. İşe

girerken 'Zorunlu mesai yok. Vardiyaya istersen kalırsın' diyorlar. Ancak durum hiç öyle değil. Sonrasında amirler, şefler vardiyaya kalmayana 'Sen buradan gidicisin' diyor."

NEREYE GİDERSEN GİT...

Daha önce Organize'de beş fabrikada çalışmış, şu anda tekstilde çalışan bir kadın işçi, "Patronun iyisi de var kötüsü de, ama nereye gidersen git sen işçisin" diye giriyor söze ve devam ediyor: "İşler yolunda gitsin istiyorlar, ama sana ne olduğu kimsenin umrunda değil. Bundan önce çalıştığım işyerinde bazen demir çubuk taşıyorduk. Ben işe girdikten iki ay sonra hâlâ ayakkabım yoktu. O demirlerden biri benim ayağıma düşse sakat kalırdım vallahi. Sonra da kadınlara 'Neden bu kadar yavaşsınız' diyorlardı..."

BİZ DE SENDİKALAŞMALIYIZ

Kadınlara bu durumun nasıl değişeceğini sordüğümüzde benzer yanıtlar alıyoruz. Daha önce İlka 'Tekstil'de çalışmış olan bir kadın, Arçelik'te çalışan işçileri örnek gösteriyor: "Vardiya varmış ama ücretler güzelmiş orda. Çalışan arkadaşım var. Ama onlar sendikalı. Bilmiyorum belki biz de sendikalaşmalıyız."

SİBAŞ'TA SENDİKALAŞMA MÜCADELESİ VEREN KADIN İŞÇİLERDEN ÇAĞRI:

Korkmayın, örgütlenin!

Tahsine SARAN
Özgül KARAMAN
Aydın

Ayдын Söke'de bulunan SİBAŞ Gıda fabrikasında sendikalaş-tıkları için işten atılan işçilerin çoğunluğunun oturduğu Akçakonak Mahallesine vardığımızda akşam saatleriydi. Önceden haberleştiğimiz Dilan ve Muhammet çiftine misafir olduk. Dilan da, Muhammet de işten atılan işçilerden. O gün Evrensel gazetesinde SİBAŞ işçilerinin haberleri çıkmıştı. Evrensel'den "Bizim gazete" diye söz eden işçiler, toplu olarak gelen gazeteyi arkadaşlarına ulaştırdıklarını anlattı.

Dilan'a Ekmek ve Gül adına kadın işçilerle buluşmak istediğimizi söyledik. Hemen kadınları aradı, müsait olanlar yarım saate yanımızdaydı. Kendilerini, mücadelelerini anlatmak heyecanı ile sorularımızı yanıtladılar.

Sendikalaşmadan önce çalışma koşullarımız nasıldı? Evde ve işte yaşadığımız zorluklar nelerdi?

Elif: Çocukluktan beri bu fabrikadayım. Çocukken biber sapı çıkarıyorduk. Biberin acısından ellerimiz kollarımız yanıyordu. Bize bir tek eldiven bile vermiyorlardı. İnsan yerine koymuyorlardı. (Çocuk oldukları için kendilerine işçi yerine 'amele' denildiğini, hiçbir haklarının tanınmadığını, hor görüldüklerini belirterek) Yukarıdaki tuvaletlere gitmemize bile izin vermiyorlardı. Sigortalı olduktan sonra da koşullar pek değişmedi. Şefler başımızdaydı. Sürekli 'daha hızlı' diyorlar. Yaşım 17, işi bilmiyordum. 'Performans eksikliği' diye odaya çağırıp tutanak imzalatıyorlardı. İnsan içinde azarlıyorlardı. Makine ne kadar hızlıysa insanlar da o kadar hızlı olmak zorundaydı. Bazan konserve şişeleri patlıyordu, sıkıştığı için. Bize gelecek zarar kimsenin

umurunda değil. Tek düşündükleri üretimin fazla olmasıydı. Üretim sorumlusunun başımızda beklemesi zaten ayrı bir psikolojik baskı. İki yıl öncesine kadar ancak molaya yakın saatlerde tuvalete gidebiliyorduk. Sonra da tuvalet kapısına kamera koydular, kaç kez gittiğimize, kaç dakika durduğumuza bakıyorlardı.

Evde abimler de olduğu için annem 4 çocuğa bakmak zorundaydı; 2 benim, 2 abimin... Benim çocuk daha 6 aylıktı, annem zorlanıyordu. İşten gelince saat 10'a kadar evi toparlıyordum. Çocuklarla ilgilenip ertesi güne yemek yapıyordum. Hayvanlarımız vardı, bir de onlara bakıyordum. Çocuklarımla ve evle ilgilenebilmek için, gece vardiyasında çalışmaya başladım. Sabah çocuklara bakmak için mesaiye kalmak istemiyordum. 3 yıldır çocuk parası almıyordum. Gidip söylediğimde 'yatıyor' deyip gönderiyorlardı.

Dilek: Vardiya kendi kafalarına göre idi. Hangi bölümde iş fazlaysa o bölümde vardiya oluyordu. Bir haftalık işi vardiya ile daha kısa sürede bitiriyorlardı. Sipariş alındığı zaman ürün çoksa hemen o anda vardiya oluyordu. Sabah 8 işbaşı, 10'da 15 dakika çay molası, 12.00-12.30 arası öğle yemeği, 14.30'da 15 dakika çay molası, sonra 20.00'ye kadar mola yok. Dışarıdan bakıldığında koşullar iyi gibi görünüyordu. Ne kadar ürün çıkarırsak ertesi gün ürün sayısı fazlaşıyordu. Bugün 7 bin tane üretim yapıyorduk, ertesi gün 7200 istiyorlardı. Ailemle yaşadığım için evde fazla zorluk yaşamadım. Daha çok işyerinde zorlandım.

Fadime: Çalışma koşulları çok zordu. Ben akşam 8'e kadar fabrikada duruyor, makineleri temizliyordum. Sürekli eğilmekten bel fıtığı oldum. Ameliyat olduktan sonra engelliyim diye daha çok eziliyordum. Her işçi her işi bilmek zorundaydı. Biber bölümünde iş azsa o gün iş çok olan bölümlere kaydırma yapılıyordu. Sabit bir işimiz yoktu.

İşten döndüğümde de ev işlerini yapıyor, çocuklarla ilgileniyordum. Kendime hiç zaman ayıramıyordum.

Dilan: Fabrikada erkeklere kimse zorla iş yaptırmıyor. Ama kadınlara her türlü baskıyı yapıyorlar. Zaten fabrikada kadın işçi daha fazla. Asgari ücret alıyoruz. Pazar günü kart bastırıyorlardı, parayı elden veriyorlardı. Sabah işe giderken çocukları kayıvalideme bırakıp akşam alıyordum. İşten gelince de ev işleri ve çocuklarla uğraşıyordum.

Meral: Kayıvalidemle beraber kaldığım için evde çok zorluk yaşamadım. Geldiğimde yemeği yapmış, bana bir iş bırakmamış oluyordu.

Neden örgütlendiniz? Ne gibi zorluklara karşılaştınız? Aileler, çevreniz bu süreçte nasıl tavır aldı?

Elif: Faturalar, ev ihtiyaçları, çocukların okul masrafları yetişmiyordu. Emegimin karşılığını alabilmek için sendikaya üye oldum. Sendikalaştıktan sonra ayrı ayrı dört grup işten çıkardılar. Ben fabrikada astım bronşit hastalığına yakalandığım için annem çok üzülüyordu. Sendikalaştım, işten çıkarıldım, annem hep arkamda oldu, beni destekledi.

Dilek: İnsanca muamele görüp, insanca çalışma koşullarında yaşamak için örgütlendim.

Fadime: Hem arkadaşlarıma destek olmak hem de çok ağır koşullarda çalışıp sağlığımı daha fazla kaybetmemek için. Sendikalaşma Akçakonak'ta başladığı için patron fabrikada hiçbir Akçakonaklının kalmayacağını söyleyip insanları tehdit ediyordu. Çıkarıldığımdan haberim bile yoktu. Sabah işe gittim, kart bastım, geçiş izni verilmedi. Güvenlik işten atıldığımızı söyledi. Eşyalarımızı almaya bile güvenlikle gittik.

Dilan: İnsan gibi muamele görmek için örgütlendim. Konuşma hakkımız olsun istedik. Kadın olduğumuz için sürekli aşağılanmak istemiyoruz.

Meral: Çok fazla baskı uygulandığı için insanlar çıkış yolu arıyordu. Sendikaya üye olduktan sonra 8 kişi işten çıkarıldık. İnsanları örgütlediğimizi duyan birisi bizi açığa vermiş. Geceleri evleri geziyor, işçilerin bazıları destek verirken, bazıları bizlere 'Daha ne istiyorsunuz? Bunca insan sizin yüzünüzden işten çıkarıldı. En azından elinize 3-5 kuruş para geçiyordu' diyor. Bizi işten çıkardılar diye kazandık zannetmesinler, onlar işçi çıkardıkça biz daha çok hırslanıp güçleniyoruz.

Hep birlikte yaşadığımız bu süreç yaşamızı, birbirimizle ilişkilerimizi nasıl etkiledi?

Dilek: Sendikalı olmayan işçiler bizden uzak durdular. Ama sendikalaştığımız insanlarla bağımız güçlendi. Dostluklar kazandık. Aynı işyerinde çalışmamıza rağmen birbirimizi tanıyamıyorduk, birbirimizle kenetlendik.

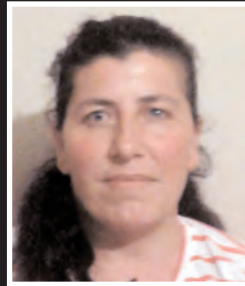
Elif, Dilek, Fadime, Dilan ve Meral'in benzer zorlukları yaşayan ve ama sendikalaşmaktan çekinen başka fabrikalardaki kadın işçilere çağrısı ortak: "Korkmayın, pes etmeyin! Yaşamın her alanında var olduğunuzu herkese göstermekten çekinmeyin. Birbirinize destek olun; başarı, mutluluk, huzur ancak birlik olduğunuzda geliyor."

Elif 29 yaşında, 2 çocuğu var. 2006'da girdiği SİBAŞ'tan 3 yıl sonra ayrılmış. Boşanınca 2015'te yeniden girmiş.

Dilek 22 yaşında. 2,5 yaşında çocuğu var. Sendikalaştıkları için eşiyile birlikte işten çıkarılmış.

Fadime, 44 yaşında. Evli, 4 çocuğu var. 1997'de işe girmiş, 11 yıl taşeron-da sigortasız çalışmış, 10 yıldır sigortalı.

Dilan, 25 yaşında. Eşiyile birlikte çalışıyordu, ikisi de işten çıkarıldı. İki çocukları var.

Meral, 27 yaşında, evli ve iki çocuklu. 9 yıldır çalışıyordu, eşiyile birlikte işten atıldı.

Kameralar işçi kadınlara döndüğünde

Geçmişten bugüne sinema camiasında kadın haklarına, kadınların çalışma koşullarına, cinsiyet ve ücret eşitsizliğine dikkat çeken onlarca film yapıldı. Bu filmler ile bizler de kadınların karşı

karşıya kaldıkları zorluklara ve mücadelelerine tanık olma şansını yakaladık. Mayıs ayı gelmişken ve 1 Mayıs gibi önemli bir günü yeni kutlamışken, işçi kadınların çalışma

koşullarını ve bu koşulları değiştirmek için verdikleri mücadelelerle kazanımlarını anlatan birkaç filmi derledik. Buyurun en eski olanından başlayalım...

Norma Rae (1979)

Crystal Lee Sutton adlı tekstil işçisi bir kadının yaşam öyküsüne dayanan bu filmde, Norma'nın hem kadın, hem anne, hem de işçi olarak yaşadığı katmerli zorlukları görüyoruz. Fabrikada sendikal faaliyet yürütmek isteyen Reuben, bir süre fabrika önüne gide gele Norma ile tanışıp sohbet etme şansını yakalıyor. Babasıyla aynı fabrikada çalışan Norma, çalışma koşullarının ağırlığına dayanamayan babasını bir anda geçirdiği kalp krizinden dolayı kaybediyor. Sendikalaşma fikrine başta sıcak bakmayan Norma, babasını kaybettikten sonra Reuben ile gece gündüz sendikal örgütlenme çalışması yürütüyor. İkinci evliliğini yapan ve iki çocuk sahibi olan Norma örgütlenme çalışması yürütürken eşiyle kavga ediyor, nezarete atılıyor, sözlü tacizlere, çeşitli iftiralara maruz kalıyor ancak asla yılmıyor. Yürüttüğü çalışmalar nedeniyle işten atılıyor ne yazık ki, fakat zafer kazanılıyor! Norma ve Reuben'in azimli çabaları sonuç veriyor ve işçilerin sendika için yaptığı seçimde oy çokluğu ile sendika kabul ediliyor!

Made in Dagenham - Kadınların Fendi (2010)

İzlerken aynı zamanda bize kocaman kahkahalar attırarak olan bu film, hayatları mutfak ve fabrika arasında geçen işçi kadınların mücadelesiyle buluşturuyor bizleri. 1967 yılında İngiltere'deki Ford fabrikasında çalışan 187 kadın işçinin 'eşit işe eşit ücret' talebi için birleşerek elde ettikleri kazanımlarını izliyoruz. Ücret konusunda cinsiyet ayrımcılığına maruz kalan kadın işçiler, haklarını elde edebilmek için patronlarına, eşlerine ve hatta devlete dahi karşı koyuyorlar. Filmi izlerken, eşitliğin ayrıcalık değil hak olduğunu ve bunu kazanabilmek için birlikte mücadele etmenin güzelliğini buram buram hissediyoruz.

İşte Özgür Dünya (2007)

Hikayemizin geçtiği şehir Londra ve bu kez hikaye işverenin gözünden anlatılıyor. Eşinden boşanmış ve oğlu ile hayatta kalma mücadelesi veren başrol oyuncumuz Angie, Doğu Avrupa ülkelerinden ucuz işgücü ithal eden bir firmanın yetkilisi olarak Polonya'da karşımıza çıkıyor. İş arkadaşı Rosie ile birlikte evlerinden yürütmeye çalıştıkları bu iş başta onları çok heyecanlandırırsa da gün geçtikçe onları çalışanlarına karşı canavarlaştırıyor. Günbeğün artan para hırsı, yasadışı yollarla pasaport bulma, insanları barınak dahi olmayan bir yere sıkıştırma, insani olmayan yaşam ve çalışma koşulları onları hiç ama hiç rahatsız etmiyor. Filmde, kapitalizmin insani tüm değerleri nasıl yerleyeksen ettiği gözler önüne seriliyor.

İki Gün Bir Gece (2014)

İşini kaybetme korkusu yaşayan bir kadın işçinin iki gün bir gece sürecek olan işini geri kazanma mücadelesinin öyküsü... Film ucuz iş gücü olarak görülen kadın işçileri, kayıt dışı ve yine ucuzca çalıştırılan göçmenleri ve geçinebilmek için birbirleriyle kıyasıya yarışmak zorunda kalmanın ne demek olduğunu görüyoruz. Başrol oyuncusu Sandra'nın çalıştığı şirkette ekonomik darboğaz vardır, patronun çözümü ise ya Sandra'nın işinden olması ya da diğer çalışanların maaş bonuslarından vazgeçmeleridir. İlk oylama yapılır ve resmi olarak Sandra artık işsizdir. Sandra işini kaybetmemek adına diğer işçilerle tek tek görüşerek onları bonuslarından vazgeçip kendisinin işe geri dönmesi konusunda ikna etmeye çalışır.

Ekmek ve Güller (2000)

Ken Loach'un filmi bize sınıfsal farklılıkları ve hayatımıza değen kimi insanların hayatımızı ne denli değiştirdiğini anlatıyor. Filmde bir grup göçmen temizlik işçisinin patronlarına karşı başlattıkları mücadeleyi görüyoruz. Başroldeki Maya, ülkeye yasadışı yollarla geliyor ve Los Angeles'ta ablasının çalıştığı ofiste iş buluyor. Maya, işe alınmak için şirkete ilk maaşının yarısını vermek zorunda kalıyor. Şirket, işçileri sömürmekte sınır tanımıyor, ne sendikalaşmaya izin veriyor ne de sigortalarını ödüyor. Başka bir fabrikada aynı koşullarda çalışan göçmen işçiler ise sendikacı Sam'in çabalarıyla örgütleniyorlar. Sam, Maya'ya ve arkadaşlarına sahip oldukları haklarına örgütlenerek sahip çıkmanın mümkünatını anlatıyor. Bu koşullara başta itiraz etmekten çekinen işçiler, haksız yere işten çıkarmalara karşı halkın da desteğini alarak hep birlikte greve gidiyorlar. İşçiler grevdeyken patronlar da durmuyor, ve tabii ki onların örgütlülüğüne ve birliğine karşı çeşitli alıncengiz oyunları yapıyorlar.

Suffragette- Diren! (2015)

1900'lü yılların başında işçi kadınların oy hakkı mücadelesindeki rollerine ilişkin bir film olarak da değerlendirebileceğimiz Suffragette toplumsal anlamda yalnızlaştırılan ancak yoldaşlıkları sayesinde güçlenen kadınların bedeller ödeyerek nasıl bugünkü haklarımızı elde ettiğimizi anlatıyor.

Film izleyicisine, ezilmişliği, yok sayılmayı, köleliği ve erkek egemen bir sistemi militanlaşan kadınların nasıl tersine çevirdiğini çarpıcı bir şekilde veriyor. İş yerinde ve evde köle olan, toplumda insan yerine bile konulmayan bir varlık olarak kadınların yılmadan sürdürdükleri mücadeleleriyle bugün bize bıraktıkları miras için teşekkürü bir borç biliriz!

DEMİRCİ GÜLCAN'DAN FİLM YÖNETMENİ ALİYE CEYLAN'A Bir kadın hem kendini hem 'bizi' değiştirebilir!

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

Ekmek ve Gül'ün 2017 Temmuz sayısında yer alan Sibel Çınar imzalı "Demirci Gülcan'ın önyargılara karşı direnişi" başlıklı haber, Ege Üniversitesi Radyo Sinema Bölümü son sınıf öğrencisi Aliye Ceylan tarafından belgeselleştirildi. Demir Leydi isimli kısa film, 21. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nde kısa film/belgesel dalında gösterilecek.

Aliye, Ekmek ve Gül'de yer alan haberi okuduğunda Gülcan'ın yaşadıklarıyla kendi yaşadıklarının benzerliğini görerek, Gülcan'ın mücadelesini görünür kılmak, bireysel bir mücadele olmaktan çıkıp toplumsallaştırmak istiyor. Sonunda da Demir Leydi ortaya çıkıyor ama buradaki demir hani o kadını aşağılamamanın bir ifadesi olan "erkek gibi kadın" manasına gelmiyor, Demirci Kawa'dan aldığı güçle demir gibi sert bir metali işleyerek yıkılması zor denilen tüm toplumsal önyargıları yıkmak için gösterdiği direngen duruşu, yani kadının gücünü ifade ediyor. Kendisiyle özdeşleştirdiği Gülcan'ın demircilikte var olma mücadelesi, Aliye'nin de sinema sektöründe var olma mücadelesini anlatıyor: "Benim için bu daha fragman, asıl film okuldan mezun olduktan sonra başlayacak biliyorum... Gülcan abla bana güç oldu ve umarım ben de başka kadınlara güç olabilirim, hangi meslek grubunda olursa olsun..." Aliye'den dinleyelim;

Hikayenin kahramanı Demirci Gülcan, dergimizde yer alan bir portreydi...

Evet Ekmek ve Gül'de yayınlanan röportajda gördüm ben de. Kendi mahalleimde olduğunu fark ettim dükkanının. Aslında senelerdir, önünden geçip gittiğim bir yer, çocukluğumdan beri o mahalledeyim çünkü. Ama öyle bir kadın hikayesinin demirci dükkanında olacağını tahmin etmiyordum... Röportajı okudum ve çok etkilendim, kendimle özdeşleştirdim, yaşadıklarımızda benzerlikler buldum. Birkaç ay sonra görüşmeye gittim, çok pozitif biri çıktı. Konuştuk sonra senaryoyu yazmaya, hikayeyi oluşturmaya başladım. Bir iki hafta içinde de çekimler başladı.

Seni etkileyen şey neydi? Neden böyle bir konu seçtin?

Hem onun sesini duyurmak is-

'YETENEKLİ' DİYE DEĞİL, 'UZUN BOYLU, KALIPLI' DİYE VERİLEN KAMERA!

"1.5 senedir reklam sektöründe çalışıyorum. Onun öncesinde OHAL nedeniyle kapatılan Hayat Televizyonu'nda 3 yıl çalıştım, Özer Akdemir ile birlikte Çepeçevre Yaşam programını çektik. Televizyonun kapanmasından sonra bir belgeselci yönetmenin yanında çalıştım ve daha sonra da reklam sektöründe bir prodüksiyon şirketinde asistanlık, kameramanlık, ne iş varsa yapıyordum... Sektör öyle çünkü... İlk defa bir kadın asistanla çalıştılar, "Aliye uzun boyludur, kalıplıdır, güçlüdür" diye tavsiye edildim. Hani "Çok güzel kamera kullanır, beceriklidir, yaratıcıdır" diye değil. Birkaç ay sonra işverenlerimden biri bir konser çekiminde jimmy jip (sinema sektöründe kullanılan bir tür vinç) kullanıyordu, ne cesaret bilmiyorum, kullanmak istedim. Çok ağır bir cihaz, 20 metre uzunluğunda... Verdi ve gitti, ilk o gün kullandım. Rejiden ses geliyordu "Helal kız sana" diye, şanslıyım, yönetmen de kadındı. Öyle başladım. İşverenlerimden biri desteklerken, diğeri açık açık "Sen biraz daha narin işlere mi yönelsen" dedi bana... Bizim sektörde narin iş; ya senaryo grubunda olursun ya sanat grubunda. Türkiye'de kadın ışık şefi, görüntü yönetmeni, kadın jimmy operatörü çok çok az. Sen yapamazsın diyerek kadınlar engelleniyor, sen yapamazsın diyerek kenara itiliyor. Çok fazla cinsiyet ayrımcılığı var.

Erkeklerle bir arada çalışıyorsun ve bütün tehlikelere açıksın. 1.5 sene içerisinde birçok şey yaşadım; sözlü tacize de uğradım, fiziksel tacize de uğradım. Gittiğimiz yerler hep eril ortamlardı, kendi çalışma alanım da öyleydi. Hiç kadın set elemanımız olmadı, bir tek ben vardım. Geçen yaz dolma noktasına geldim, psikolojik olarak tükendim. Ha gayret ha gayret bırakmam deyip tekrardan başladım. Mesleğini seviyorsan bırakmıyorsun ve bununla mücadele etmeye başlıyorsun. Asıl mücadelem sanırım mezun olduktan sonra başlayacak yani bundan iki ay sonra... Bu daha yaşayacaklarımın fragmanı gibi bir şey diye düşünüyorum. Asıl film mezun olduktan sonra başlayacak benim için.

Gülcan ablayla tanıştıktan sonra vizyonum gerçekten değişti. Yaptığı meslekle değil, hayata bakış açısıyla bana örnek oldu. Ondan sonra daha da sarıldım, o gün işyerinde gördüğüm herhangi bir cinsiyetçi muamele beni sıkıntıya sokmuşsa hemen Gülcan ablayı düşünmeye başladım... Bana güç oldu ve umarım ben de başka kadınlara güç olabilirim, özellikle benim sektörümde var olmak isteyen kadınlara...

tedim, hem ben de cinsiyetimden dolayı kendi meslek dalımda benzer sıkıntılar yaşıyorum, biraz da kendimle özdeşleştirdim. Cinsiyet eşitliği üzerine çalışıyorum. İlerlemek istediğim konu da bu zaten. Gülcan ablaya da söyledim, "Bak ben de kendi sektörümde çok ağır şeyler yaşadım cinsiyetimden dolayı, senin öykünle benim öyküm keşişiyor" diye. Bir film yapıp bir festivale katılmaktan ziyade ürettiğim şeyin içeriği benim için önemliydi, onun sesiyle birlikte kendi sesimi de duyuruyorum. Kadın yapamaz, beceremez, dayanamaz, üretmez, çalışamaz, ağır gelir denilen her mesleği kadının da yapabileceğini göstermek istedim. Bunun üzerinden kendim de aynı şekilde "Bunu yapabilirim"i ispatlamaya çalıştım.

BİR KIVILCIMI DAĞITIP ONU ATEŞE ÇEVİRMEK İSTEDİM

Filmde öne çıkardığım şey demirci olmasından ziyade, kadın olarak karşılaştığı zorluklar...

Evet, ben sadece onun mesleği üzerinden gitmek istemedim. Bunun dışına çıkarmak istedim, biraz Gülcan ablayı da zorladım. Bütün kadınlara örnek olsun istedim, "Bak bir kadın tüm itiraz ve önyargılara rağmen bunu yapıyor, üstelik en kırsal bölgede yapıyor, tamam evet bu işten dolayı sürgün yemiş, göç etmek zorunda kalmış ama yılmamış, kendini var edebilmiş" demek istedim. Bana da örnek olsun başkasına da örnek olsun. Evlere sinmeyelim, herkes kendi meslek grubunda bütün zorluklara rağmen kendisini temsil edebilsin. Bir sesi, bir kıvılcımı dağıtıp onu ateşe çevirmektir amacım. Gülcan ablanın da istediği buydu.

Röportajın tamamını ekmekvegul.net adresinden okuyabilirsiniz.

Uzm. Dr. Senem ASLAN

Menopoz, Yunanca meno (ay) ve poz (son) kelimelerinin birleşmesinden oluşmuş 'son görülen adet' anlamında kullanılmış ve tarih boyunca da kadının üremesinin bitmesi ile ilişkilendirilerek bir 'son' olarak algılanmıştır. Bilimsel anlamda menopoz; düzenli adet gören bir kadının bir yıl süreyle hiç adet görememesi olarak tanımlanır. Türkiye ortalaması zaman içinde düşerek 46 yaş+2 olarak kabul edilmektedir. Genelde yavaş başlayan, tedricen azalarak son bulan bir adet döngüsü olmakla birlikte birden bire son bulduğu durumlar da vardır. Süreç genelde 3 yıl sürebilir.

Kadınlar, hayatlarının üçte birini menopoz döneminde geçirirler. İnsan hayatının uzaması ile birlikte menopozda geçirilen dönem de artmaktadır. Menopoz doğal bir süreçtir. Ve öyle de yaşanmalıdır. 40 yaşından erken menopoza girilirse, bu duruma "erken menopoz" denir.

Menopoz kadın yaşam döngüsünün bir parçasıdır. İnsan ömrü uzadıkça bunun artık ne gerçek anlamda ne de cinsel anlamda bir son olmadığı aşıkardır. Beklenen yaşamı kaliteli kılmak adına östrojen prepatları kullanmak, sağlıklı beslenip hareketli bir yaşam sürmek, sıcak basmaları ve duygudurum değişiklikleri ile başa çıkmak için olumlu düşünüp arzulan ve keyifle yaşanan bir hayat kurgulanmalıdır. Yapılan çalışmalar gebelik korkusu olmadan bu dönemde yaşanan cinselliğin de oldukça keyifli ve huzurlu olduğunu göstermiştir. Bir son değil yeni sahnenin ilk perdesinde tüm kadınlara 'mutlu menopozlar' diliyorum. Sağlıkla kalın...

MENOPOZ

Bir son mu?

KADIN NEDEN MENOPOZA GİRER?

ÜREME çağındaki kadın 'kadınlık hormonları' dediğimiz FSH ve LH etkisi altındadır. Bu hormonlar beyinden gelen uyarılarla adet döngüsü içinde azalarak ve çoğalarak üreme işleminde görev alırlar. İşte vücudun artık üremek için bu hormonlara ihtiyacının olmadığı bu hayat evresi karşımıza menopoz olarak çıkar. Yumurtalıklardaki hormon üretimi yaşın ilerlemesi ile beraber azalır, adet kanamalarındaki düzenlilikler görülmeye başlanır. Gene bu hormonun azalması ile vücutta birtakım değişimler olur. Bu değişimler de kadına terleme, sıcak basması olarak geri döner.

BELİRTİLERİ NELERDİR?

HER hastalıkta ve sağlıklı insanda olduğu gibi bu yaşam evresi de kadından kadına farklılık gösterir. Bir kadında görülen semptom bir diğerinde görülmeyebilir. Sıcak basması, sıcağa intolerans yaştan ve menopoz süresinden bağımsız en sık karşılaşılan ve en zor başa çıkılan durumdur.

Menopozla birlikte kadında duygudurum değişiklikleri görülür. Çabuk sinirlenebilen, her şeye ağlayan, eskiden olmayan çeşitli korkuları olan kadınların sayısı hiç de az değildir. Uyku ve konsantrasyon bozuklukları, telaşlı ve kaygılı hal gelişir.

Kadın vücudunda yaşanan fizyolojik değişim ise; meme dokusunda küçülme, vajinada kuruluk, klitoriste küçülme, saç, koltuk altı, genital bölgelerde kıllanma azalır, bu dönem bacaklarda ve kollarında kıllanma artışı olabilir.

TETİKLEDİĞİ HASTALIKLAR VAR MIDIR?

KADINDA menopozda azalan östrojen, kemiğin oluşum yapısında aktif rol oynar. Yine östrojendeki azalma kadınlarda bu yaşta kalp krizi riskini erkeklerinkiyle eşitler. Menopoz döneminde kolesterol, trigliserid ve LDL kolesterol artarken, HDL kolesterolde düşüş gözlemlenir.

MENOPOZ TEDAVİSİ NASILDIR?

Tedavinin mantığı 'eksik olanı yerine koymaktır.' Kadının vücudunda biten kadınlık hormonunun yerine koyarsak sorun çözülür. Alzheimer hastalığı riski azalır, kalp krizi riski azalır, kalın barsak kanserine yatkınlık azalır, koruyucu etkisi ile kemik erimesi/ osteoporoz önlenir.

Ancak östrojen herkese uygulanmaz. Östrojen aktif karaciğer hastaları, rahim ya da meme kanseri olan hastalar ve damar pıhtılaşması problemi olan hastalara uygulanmaz.

Östrojen, hastanın durumuna göre ağızdan alınan haplarla ya da cilde yapıştırılan ilaç emdirilmiş dermal bantlarla uygulanabilir.

DAMDAN DÜŞEN ANLATIYOR:

Menopozu yaşayan bilir, bir de gereken desteği alan

**Edibe AŞIK - Sağlık Çalışanı
Bursa**

3 yıldır meme kanseri tedavilerinden dolayı menopozdayım. Eğer hastalığın türü kadın hormonlarına karşı duyarlıysa, ilaç ve iğneyle kadınlık hormonları baskılanarak zorla menopoz girmeniz sağlanıyor. 5 yıl boyunca içmeniz gereken hap ve ayda bir göbekten yapılan iğne oluyorsunuz (iğne o kadar büyük ki görünce korkarsınız) ve siz istemeseniz de menopozda girmiş oluyorsunuz. Menopoz, kanamanın durması demek. Fakat olay bu kadar basit değil maalesef. Hem sağlıklı hem de hasta olunca hangi açıdan yazacağını şaşırıyor insan. Fakat damdan düşen pozisyonundan anlatmak sanırım daha iyi.

Menopoz belirtileri başladığında tüm kadınlar eğitim, danışmanlık ve destek

almalılar bence. Tabii bir de benim gibi meme kanseri hastası olup da bu nedenden dolayı normalden 10 yıl öncesinden menopozda giriyorsan, bunların üstüne psikolojik danışmanlığı da eklemek lazım. Hepimiz görüyor ve yaşıyoruz ki toplumda kadının statüsü "anne" olmasıyla daha doğrusu kadının doğurganlığıyla yükseliyor ya da bu erkek düzeni böyle istiyor. Kadının doğurganlığının bitmesi (ben buna sepetteki yumurtanın tükenmesi diyorum) artık işe yaramazlık, kadınlıktan sıyrılıp erkekleşmek gibi algılanmaya da neden olurken, kadınların cinsel aktiviteden de yoksunlaştığı sanılıyor. Oysa ki cinsellik hem erkek hem kadın yönünden yaşam boyu süren bir olgudur. Fakat menopozda giren kadın bu süreçte destek alıp hazırlanmazsa duygusal sosyal açıdan travmalar yaşayabilir. Hayatın sonunun geldiğini, yaşlandığını, değersizleştiğini hisseder.

Önceleri bana yaşaması zor gelen, şimdiyse güldüğüm birkaç örnek vereyim kendimden. Kış ortasında otobüste ateş basar, vücudunun gözeneklerinden buhar fışkırır adeta, mutlaka çantanda gazete kitap dergi gibi birşey bulunur, etrafın şaşkın bakışlarına aldırmadan delicesine yelpaze gibi sallarsın. Ya da gece uyurken ateş basar, üzerini açarsın, sabah kalktığında her yanın tutulmuştur. Kadınlar menopoz öncesi dönemde neler yaşayacaklarını ve menopozla nasıl baş edeceklerini bilirlerse inanırım bu süreç daha kolay uyum sağlayacaklardır. Kadınlar kendi sağlıkları için mücadele ve talep etmeyi bilmelidir. İl Halk Sağlığı bünyesinde kurulan Sağlıklı Yaşam Merkezlerine başvurarak psikologlardan menopozla ilgili danışmanlık hizmetleri alabilirsiniz.

Herkese sağlıklı mutlu günler.

Beni kim ayağa kaldırabilir?

Uğur ZENGİN
İstanbul

Avrupa'ya ihraç edilen ünlü Hereke halısını dokumasında beis yokken, ilkokuldan sonra ortaokula devam etmesine engel olan birkaç soru var: "Kız çocuğudur çarşıya nasıl gönderelim?", "Kız çocuğudur ne derler?"

Okul sırasında kalem tutması gerekirken, halı tezgahında desen dokuyan Nezaket Barışık bugün 46 yaşında. 9 yaşında halı tezgahında birkaç yıl çalışmış ama sonra da 40 yaşına kadar hiç dışarıda çalışmamış. Bu kez engel babanın değil, eşinin kurduğu cümleler: "Geldiğim evde ol, kapıyı aç! Yemeğim hazır olsun!"

Bugün taşeron bir firma bünyesinde çalışıyor. Otellerde düzenlenen kına ve nişanlarda, firma ve gala yemeklerinde garsonluk yapıyor.

'ARTIK BU KABUĞUMU KIRMALIYIM'

Soruyorum:

Daha öne niye çalışmıyordunuz?

Doğu insanının yaşam tarzı. Eşin izin vermeme durumu. Bizim bilinçsizliğimiz...

Ne diyordu eşiniz?

Geldiğim evde ol, kapıyı aç. Yemeğim hazır olsun. Ev temizliği. Çocuklar da vardı. Benim için her şeyden önce onlardı. Onlar bir noktaya geldikten sonra 'Artık bu kabuğumu kırmalıyım' dedim. Eşimin getirdiği de tamam az çok yetiyordu ama özgür yaşama hakkına sahip

olamıyorduk. Mesela bugün bu pikniğe gelemezdim. Neden? Çünkü eşimden para istemek zorundaydım.

Başka neyi değiştirdi çalışmak?

Kadının çalışması ayrı bir zenginlik. Apayrı bir özgüven geliyor. Sosyalleşiyorsun. Bakış açın değişiyor. Daha olgun bakıyorsun. Bambaşka bir insan oluyorsun. İnsanlarla bir araya geldiğinde neden benim bu eksikim var diye kendini sorguluyorsun. Okuyorsun, araştırıyorsun... Okudukça kendi doğrularının farkına varıyorsun. Aslında temelde var olan doğrular ama toplumun bunu kabul edemeyişinin verdiği eziklik kadında var. Kadın da bunu araştırıp görüyorsa, bunun ezikliğini yaşamaksızın kendi kendine var olabiliyor. Bilinçten, öğrenmekten geçiyor her şey. Kitaplarda okuduğun her şey bende var diyorsun, bu zaten senin gerçekliğin. Sen birey olarak bunu faaliyete geçirmek istediğinde bir sürü engelle karşılaşıyorsun.

İŞİĞİ GÖREBİLECEĞİME HEP İNANDIM

Çalışmadığınız dönemde kendinizi kötü hissediyordunuz sanırım...

Yerlere yapışıp da artık tükeniyorsun, ama diyorsun ki kimim var, neyim var? Kim beni ayağa kaldırabilir? Yaşama, çocuklarına olan sevgin. Ve tekrar ayaklanıyor-

sun. Bir şeye tutunuyorsun. Allah o gücü veriyor. Ya da yüreğinde o gücü hissediyorsun. Hep inandığım tünelin sonundaki ışığı görebilmek, hep güneşi görebilmek oldu. Vicdanla aklı birleştirip hayata tutunabildikten sonra umutların oluyor.

Taşeron çalışıyorsunuz. Daha düzenli, güvenceli bir işte çalışmak ister misiniz?

Sağlığım elvermiyor açıkçası. Benim bel fıtığım, bacak problemlerim var. Ev ortamından kurtulmak amaçlı, spor amaçlı bakıyorum. Sosyal hayat olarak çalışmak...

TUTULMAYAN SÖZ: BU KIZI OKUTACAĞIM

Tüm bunları konuştuktan sonra biraz geçmişe gidiyoruz. Geçmiş konuşmak onun için zor oluyor. Umutlu cümleleri, hayal kırıklığı taşımaya başlıyor ve duygusallaşiyor.

Hayali okumakmış. Babası okul müdürüne "Bu kız okutacağım" sözü vermiş. Ancak sözü nü tutmamış.

Soruyorum:

Babanız sözünü neden tutmadı?

"Kız çocuğudur çarşıya nasıl gönderelim?" Bu yüzden okutmadılar. Annem hala der ki -demek ki vicdani eziklik hissediyor- "Senin hayatta okuyup bir şeyler başarmana biz engel olduk, hakkını helal et." Ablam da kendini altı kardeşe feda etti.

İlkokuldan sonrası peki...

Normal ev hayatı. Elazığ'da halı okulu vardı. Kız çocuklarının çalışıp para kazandığı bir yer. Elazığ'da kızların gittiği halı okuluna gittim. Ortaokul hayatı olmayınca evde 2-3 kız varsa birkaç tanesini gönderiyorsun çalışmaya. 17-18 yaşına geldiğimde nişanlandım, evlendim.

Halı okulunda ücret alıyor muydunuz?

Elazığ'ın Hereke tipi halısı çok ünlüydü. Avrupa'ya ihraç ediliyordu. Sana bir tezgah veriyorlar, desen veriyorlar, işliyorsun. Ay sonu ne kadar yaptığına dair hesap tutuyorlar, sana para veriyorlar.

Ne yapıyordunuz o parayı?

Kendimize takı, kıyafet alıyorduk. Ailemize destek oluyorduk. Nişanlıyken takılarım vardı. Ailemin de maddi olanı iyiydi. Ben yıllardır evliyim, o kadar parayı bir arada göremedim. Babam ticaretle ilgilenirdi.

Hayatınızdaki dönüm noktalarından biri bu, başka da vardır...

Oluyor tabi. Bazen uçurumun kenarına geliyorsun, yine hayata tutunuyorsun. Söyletme beni...

Duygulanıyor, daha fazla söyletmiyorum.

ASLINDA HAYATTAN İSTEDİĞİMİZ ÇOK ŞEY DEĞİL AMA...

Nasıl bir dünyada yaşamak istersiniz?

Kavgasız, olumsuzlukların olmadığı güzel günler istiyorum. Barış olsun, özgürlük olsun. İnsanlıktan yana güzellikler olsun. Herkes beraber mücadele edip, güzel gelecek inşa edilsin istiyorum. Aslında hayattan istediğimiz çok şey değil ama çok şeymiş gibi görünüyor.

Herkes birilerini sömürüyor, hayatında en yakın olan insanlardan başlayarak... İnsanların bilinçli olması bizi bu çilekeş hayattan kurtarabilir.

Kadınlar toplumda eziliyor. Erkekler kadını öldürüyor. Hep güçlü zayıfa zulmediyor. Suriye'deki çaresiz insanları düşünsene... Böyle bir dünya ne kadar yanlış bir dünya. İnsanlar nasıl böyle acımasız oluyor. Benim takıldığım konu hep bu. Nasıl böyle zalim olabiliyorlar?

16 YILDA SANDIĞIMIZDA BİRİKENLER

NE İÇİN OY VERECEĞİZ?

24 Haziran'da ülke sandık başına gidecek. Bize sormadan, sözümlü saymadan yaşamlarımız, bedenlerimiz, kimliklerimiz üzerine karar verenler şimdi de "tek adam yönetimini" bize oylatacak, hem de 16 yıldır ülkeyi yönetmelerine rağmen. Yangından mal kaçırmasına seçim startı verdiler. Gidişatın iyi olmadığını gördüklerinden belli ki bu acelecilik.

Gidişat iyi değil evet, 16 yılda memleket de, yaşamlarımız da karanlık bir tablounun içine sürüklendi.

Peki, ne için oy istiyorlar bizden ve biz neye oy ve-

YOK SAYILAN EMƏĞİMİZİN HAK ETTİĞİ DEĞERİ GÖRMESİNİ İSTİYORUZ

■ Türkiye'de 16 milyondan fazla yoksul kadın var, her 10 kadından 2'si yoksul.

■ Çalışan kadınların yüzde 64'ü çalışma koşullarından memnun değil.

■ Her 10 kadından 3'ü kayıt dışı çalışıyor ve çalışan kadınların yarısı emekli olamayacak.

■ 2015 yılından bu yana 1 milyon kadın, çocuk bakımı nedeniyle işten ayrılmak zorunda kaldı.

■ Erkeklerle aynı işkolunda, aynı fabrikada, aynı süreyle çalışan kadınlar, aynı ücreti almıyor.

■ Kadınlar evde parça başı, fabrikalarda gündelik ve esnek zamanlı işlerde çalıştırılıyor ve 'işçi' olduğu kabul bile edilmiyor.

■ Maddeler uzayıp gidebilir ama tablo çok açık; emeğimize değer verilmiyor. Eşitsizliğe mahkum ediyor, yoksulluğa sürükleniyoruz.

■ Esnek ve güvencesiz çalışmanın kural haline geldiği; en küçük sıkıntıda işten ilk çıkarılanların kadınlar olduğu; işyerlerinde baskı, mob-

İRDEMİZİN TANINMASI, SÖZÜMÜN DEĞERLİ KILINMASI İÇİN...

■ Kadın milletvekilleri, belediye eş başkanları, kadın siyasetçiler cezaevinde.

■ OHAL ile 11 kadın ve 1 çocuk derneği kapatıldı.

■ 25 bin kamu emekçisi kadın KHK'lerle işinden edildi.

İktidar kadınları toplumsal yaşamdan, siyasetten uzaklaştıran yasalara, uygulamalara imza atıyor. İrademizin ve kazanımlarımızın yok sayıldığı; bedenimiz hakkında söz sahibi dahi olamadığımız, cinsiyetçi uygulamaların hayatın her yanına yayıldığı bir dönemde, üç yıla yaklaşan OHAL'in en büyük yansıması da biz yaşıyoruz. Kadın derneklerinin kapatıldığı, kadın belediye başkanların, vekillerin tutuklandığı, binlerce kadının işinden edildiği, giydiği kıyafetler gerekçe gösterilerek kamusal alanlarda, toplu taşıma araçlarında saldırıya uğradığı, üstelik bu saldırıyı önlemek yerine suçlusu bizmişiz gibi bizi "pembe taşlılara" tıkararak toplumdaki tamamen ayırmak isteyen AKP iktidarı bizden oy istiyor.

Oyumuzu bu düzenin sürmesine değil; irademizin yok sayılmasına, iş yaşamından kamusal yaşama kadar her alanda söz sahibi olmaya, OHAL'in kaldırılmasına, eşitliğin ve demokrasinin hayata geçirilmesine vereceğiz.

reğeçiz?

Sandığa giderken, her geçen gün büyüyen dertlerimizi, küçülen ekmeğimizi, umutlarımızı, kız kardeşlerimizle paylaştığımız hayallerimizi de çantalarımıza koymayı unutmamalıyız.

İşte, 16 yıldır sandıklarımızda biriktirdiklerimiz... Sadece kime, neden oy vermememiz gerektiğini değil nasıl bir ülkede yaşamak istediğimizi de gösteriyor, sandıklarımızda birikenler... Gelin onları bir bir açalım şimdi:

bing, işten atma tehdidiyle sindirilmeye çalışıldığımız bir düzende; "işsizliğin çift hanelerde olmasının sorumlusu kadınlar ve gençlerdir" diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, şimdi bizden başkan olmak için oy istiyor.

Bizi ihtiyaca göre 'anne', ihtiyaca göre 'işçi' sayanlara, emeğimizin değerini yok sayanlara oy yok!

Oyumuzu, başta çocuk bakımı gibi çalışmamızın önündeki engellerin kaldırılmasına; güvenceli iş, yaşanabilir ücret, 8 saat işgünü, işçi sağlığı ve emeklilik haklarımızın tanınmasına; işyerlerinde, sendikalarda söz, yetki ve karar sahibi olmaya vereceğiz.

BARIŞ, HUZUR VE GÜVENLİK İÇİN...

Ülkenin içinde bulunduğu çatışmalı ve güvensiz ortam en çok biz kadınları etkiliyor. Öldürmenin yaygınlaştığı, siyasetin dilinin şiddetten beslendiği ortamda kadına yönelik şiddet de kadın cinayetleri de artıyor. 'Erkekliğin', 'gücün', 'savaşçılığın' övülmesi biz kadınlara şiddet olarak dönüyor.

Öte yandan savaşın ve güvensizliğin yarattığı ekonomik sonuçlar da ilk biz kadınları etkiliyor. Doların yükselmesi, kriz beklentileri "yedek iş gücü" olarak görülen biz kadınların işsiz bırakılmasına yol açmaya başladı bile.

Suriye'de savaşa girmeye hevesli olanlar, 'şehitlik' övgüleri dizip kendi çocuklarını askere bile göndermeyenler, "hakaret"i siyaset dili haline getirip ülkeyi kutuplaştıranlar, barış umudunu politik hesaplara kurban edenler, ekonomiyi bu hale getirenler yani huzurumuzu kaçıranlar şimdi bizden oy istiyor.

Oyumuzu, nefretle beslenen kutuplaştırmacı, düşmanlaştırıcı politikalara değil; ölümlerin son bulmasına, dünya halklarının kardeşçe eşit haklarla yaşayabileceği, şiddetsiz bir yaşama, huzur ve güvenliğe vereceğiz.

'TEK ADAMLARI' İYİ TANIRIZ; BUGÜNE DE GELECEĞE DE SAHİP ÇIKACAĞIZ

Referandum döneminde söylemiştik şimdi yine söylüyoruz: Biz kadınlar tek adamı iyi biliriz. Evde, sokakta, işyerinde ve ülkede, bulunduğumuz her alanda kaderimizi "tek adam"lara emanet etmeyeceğiz. Bugünümüzü insanca yaşamak, geleceğimize güvenle bakabilmek, eşit haklara sahip olarak toplumda insanca yaşayabilmek için hayallerimizden, umutlarımızdan, neşemizden, kakkahamızdan ödün vermeyeceğiz.

24 Haziran'da sandık başına gittiğimizde içimizi, dünyamızı, geleceğimizi karartanlara 'dur' demeliyiz. Bu ülkenin yarısı biziz; sözümlüğün kıymetli, eylemimizin belirleyici olduğunu bilelim. Dertlerimiz ve sevinçlerimiz ortak... Özlemlerimizi ve umudumuzu da birleştirelim, geleceğimizi ellerimize alalım.

EŞİTLİK VE GERÇEK ADALET İÇİN...

2014 yılında katıldığı 'Kadın ve Adalet Zirvesi'nde konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan "Kadın ile erkeği eşit konuma getiremezsiniz, fitrata ters" demişti. Kadın ve erkeğin eşit olmadığını söyleyen; kadınları "aile içinde", kadınlığı da sadece "annelik" üzerinden tanımlayan; kadının yaşamını değersizleştirip evin içinde, erkeğin hizmetinde, çocuk, hasta, yaşlı bakımıyla sınırlı gören, kız çocuklarının okuldan alınmasının ve çocuk yaşta evlendirilmesinin önünü açan iktidar; şimdi bizden oy istiyor.

Evde, işyerinde, sokakta, tacize, tecavüze uğradığında sorumlu tutulan; şiddete uğradığında, öldürüldüğünde "Vardır bir nedeni" denilen; işyerinde tacize uğrayıp ses çıkardığında ilk işten atılan hep kadınlar. Evde, işte, sokakta, yargıda eşit görülüyor.

Oyumuzu, bizi eşit görmeyenlere, anneliği, doğurmayı kadınların mecburiyeti olarak görenlere, kamusal alanda bizi ayırtıranlara, bizi kadın, kız diye ayıranlara; bedenimiz üzerinden söz sahibi olmaya çalışanlara; erkek egemen zihniyeti besleyenlere; şiddet, taciz, istismarı kendinde hak görenlere değil; gerçek eşitliği ve adaleti savunanlara vereceğiz.

KADIN VE ÇOCUĞA YÖNELİK SUÇLARIN SON BULMASINI İSTİYORUZ

■ 2018 yılının ilk üç ayı da dahil son 15 yılda 6 bin 546 kadın öldürüldü. Katillerin birçoğu kadınların en yakınlarıydı ve bazı kadınlar devlet koruması altında olmasına rağmen öldürüldü. Bu cinayetlerin yüzde 50'sinden fazlası, olağanüstü "güvenlik önlemleri"yle hayatımızın antidemokratik koşullara mahkum edildiği OHAL sürecinde gerçekleşti.

■ Çocuk istismarı son 10 yılda yüzde 700 arttı. Son 10 yıllık tablo korkunç. Çocuğa yönelik istismar son 10 yılda 300 bini geçerken, adliyelerde 4 tecavüz davasından biri çocuklarla ilgili. Çocuğa yönelik cinsel saldırıların sadece yüzde 5'i ortaya çıkıyor, yüzde 95'i gizli kalıyor. Türkiye erken evlilikler açısından Avrupa ülkeleri arasında birinci sırada.

■ Kadın ve çocuklara yönelik şiddet ve istismar artıyor. Her geçen gün daha fazla kadın şiddete maruz kalıyor; tacize, tecavüze uğruyor; "Boşanmak istedi, evlilik/sevgililik teklifini kabul etmedi" gibi bahanelerle öldürülüyor. Kadını ailenin dışında yok sayan zihniyet, "arabuluculuk" uygulaması ile boşanmayı zorlaştırırken, nafaka düzenlemesiyle kadınları evlilik içinde süren şiddet cenderesine hapsedmek istiyor.

Hükümet bir yandan kadına yönelik şiddete karşı uluslararası sözleşmelere imza atarken diğer yandan da "Kadın ve erkek eşit değildir" söylemleriyle kadını güçsüzleştiren zihniyete zemin hazırlıyor.

"Çocuk istismarını önleyeceğiz" diyerek yasa hazırlayanlar, bir taraftan cezaları artırarak göz boyamaya çalışıyor, diğer taraftan çocuk evliliklerini normalleştirerek "çocukla ilişkiye girilebilir" algısını besliyor. 'İdam', 'hadım' diyerek de kendi sorumluluklarını örtbas etmeye çalışıyorlar.

"Şiddet ve tecavüz artmadı, sadece görünür oldu" diyen, tahammülsüzlüğü kadınları tiyatro sahnelerinden indirmeye kadar varan hükümet, şimdi bizden oy istiyor.

Bu zihniyetin ve şiddet ortamının güçlenmesini sağlayanlara, kadın ve çocukları mağdur eden bu uygulamalara imza atanlara oy yok!

Oyumuzu; kadınları ve çocukları güçlendiren düzenlemelere; kadına ve çocuğa yönelik suçları bireysel cezalarla örtbas edenlere değil toplumsal bilinçlenme ve gerçek değişim yaratınlara; adalet mekanizmalarının kadınlar ve çocukları gözetti hale getirilmesine, kadına yönelik şiddette, kadın cinayetlerinde, çocuk istismarında 'iyi hal', 'haksız tahrik' gibi indirimlerin kaldırılmasına vereceğiz.

BATIKENT'İN KADIN MUHTARLARI:

'Devlet samimiye önleyici tedbirler üzerinde durmalı'

Nursel İNALCIK
Ankara

Ankara'nın Yenimahalle ilçesi Batıkent semtinde kadınlar bir aydan fazla bir süredir çocuk istismarına karşı imza topluyor. Ev ev, sokak sokak, pazar pazar gezen kadınlar yan yana gelerek istismara karşı seslerini yükseltiyor, mücadeleyi büyütüyor. Batıkent'te birçok mahallenin muhtarının kadın olması, bu yan yana gelişleri kolaylaştırıyor.

Batıkent'teki kadın muhtarlarla artan çocuk istismarı ve kadına yönelik şiddet olaylarına ilişkin mahallede yaşadıklarını konuştuk ve tecrübelerinden hareketle neler yapılması gerektiğini sorduk.

'MUHTARLARIN DAHA FAZLA YETKİSİ OLMALI'

Turgut Özal Mahallesi Muhtarı Suna Sezer, muhtarlığı döneminde mahallede birkaç şiddet olayına tanık olmuş. Çocuk istismarıyla ilgili ise herhangi bir olayla karşılaşmadıklarını söylüyor. Hadım ve idam önerilerini "çözüm" olarak görmeyen Sezer, "Bir kişiyi idam ettiniz, diğerleri ne olacak? Ben o yasaya karşıyım. Her şeyin eğitimden kaynaklandığını düşünüyorum. Tabi ki cezası olacak, ama caydırıcı kanunlar gerekli" diyor.

Şiddet ve istismarla ilgili en başta muhtarlara bilgi ve eğitim verilmesi gerektiğini söyleyen Sezer, muhtar oyanam karşılaştığı şiddet olaylarında polise haber verdikten sonrası hakkında bilgi edinmemekten şikayetçi: "Muhtarların daha fazla yetkisi olması gerekiyor. Halka en yakın, insalara dokunan resmi bir kurumuz. 70 bin kişilik mahallede muhtarlık yapıyorsunuz, eliniz kolunuz bağlı. Eskiden nakil il muhabiri diye bir olay vardı. Vatandaş mahalleye geldiğinde de, gittiğinde de muhtarın haberi oluyordu. Bizim hiçbir şeyden haberimiz yok şu anda..."

KADINLAR EN ÇOK İŞ İSTİYOR

Kadınların kendisine en çok yardım talebiyle geldiğini belirten Sezer, iş arayan çok sayıda kadın olduğunu, neredeyse iş bulma kurumu gibi çalıştıklarını ifade ediyor. Sezer, "Kadınların hayat hikayelerini dinliyoruz. Bazen çok üzülüyoruz ama bazen de diyoruz ki 'kadınlarımızın artık daha fazla ayakları yere basıyor, kendine güveniyor.' Bu da beni mutlu ediyor. Ekonomik özgürlüğü olmayan kadınlar için bazen 'Neyine güvenip boşanıyor acaba' diyoruz ama kadın diyor ki, yaparız illa bir şeyler..."

BİR TELEFONLA ULAŞMALI

Uğur Mumcu Mahallesi Muhtarı Cennet Yağmur, daha görünür hale gelse de insanların şiddet ve istismar konusunda konuşmaya çekindiğini belirterek, kadınların bu tür durumlar yaşadıklarında kolay ulaşabilecekleri ağların ve dertlerini anlatabilecekleri yerlerin önemine dikkat çekiyor: "Şiddet gören kadın bazen kendini can havliyle sokağa atıyor. Geçtiğimiz gün yine mahallede bu tür bir olay yaşandı. Bir telefonla ulaşması lazım. 'Oraya gidin, şunu yapın, dilekçe verin' demeden kadını bulunduğu noktadan alması lazım. Sistem böyle olmalı. Kadına 'Lanet olsun, evimde oturayım' dedirtmemeli. Çalışan devlet kurumları var ama kadınlar ne kadar haberdar?"

Yağmur da, çocuk istismarına karşı cezaların artırılmasından çok önleyici tedbirler gerektiğini vurguluyor: "Bir cezası elbette olmak zorunda. Ama asıl çocuğun başına gelmeden neler yapılabilir? Devletin bunu ele alması lazım. Bu olay olduktan sonra o adamı hadım etsen ne, öldürsen ne, en ağır cezaı versen ne! Bugün bu cezaların bir işe yaramadığını, artan kadın cinayetlerinde, kadına yönelik şiddette görüyoruz. Çocuk bu istismara maruz kalmamalı, kadın eşi, sevgilisi ya da aile bireyi tarafından şiddet görmemeli... Bunun için ne yapılmalı ona kafa yorulmalı. Eğer samimiye devlet

bu sorunu çözmek için önleyici tedbirler üzerinde durmalı."

Şiddet olaylarında kurulu mekanizmaların sağlıklı işlemediğini belirten Yağmur, mahallede yaşanan bir olay üzerinden şöyle devam ediyor: "65-70 yaşlarında kadın şiddete maruz kaldı. Başvuruldu, ilgili birimler buraya geldiler. Bu tarz birimlerde çalışan insanların duyarlılık seviyesi farklı olmalı. Gerçekten yardım etmeli ki birim amacına ulaşılabilir. Buraya gelen birimden biliyorum; yaklaşımları kenarından doluşmak gibi. Sorunu doğrudan çözebilecek bir mekanizma değil. Ben bunu gördüm. Sıkıntı artarak devam ediyorsa yapılan çalışma sonuç vermiyor demektir."

SİĞİNMAEVİ SONRASI DA DESTEK GEREKİYOR

Kadınlara sığınmaevinden ayrılma süreçlerinde gereken desteğin verilmesini de eleştiren Yağmur, iyi bir ekonomik gelire sahip olmayan kadının bu süreçle başa çıkmasının çok zor olduğunu belirtiyor: "Kadına çocuğuyla birlikte kendine ait hayat kurana kadar, evdir eşyasıdır, işidir, çocuğun okulu, kreşidir bu tür destekleri vermediğinizde bunun bir kıymeti yok. Mecburen sorun yaşadıkları eşlerine ya da ailelerine dönmek durumunda kalıyorlar. Biz gıda yardımı vb. için belediyelere yönlendiriyoruz. Malesef muhtarlığın imkanları yok."

İDAM, HADİM TARTIŞILIYOR AMA 12 YAŞINDA ÇOCUKTA RIZA ARANIYOR

İLK YERLEŞİM Mahallesi Muhtarı Fecire Yazan, şiddet nedeniyle kendilerine başvuran kadınların sayısında artış olduğunu dikkat çekerek, onları baronun, belediyenin kadın dayanışma merkezlerine yönlendirdiklerini belirtiyor. "Sığınma evlerindeki kalma süresi neye göre belirleniyor bilmiyorum, ama 'sürem doldu' diye yana yakıla kadınlar ev arıyor. Kadınların, hele de çocuğu varsa, düzgün yaşama olanağı yok. Kişisel çabalarımızla yardım etmeye çalışıyoruz" diyor Yazan, devlet kurumlarının, özellikle polisin şiddet olaylarına yaklaşımına da tepki gösteriyor: "Polisler görevlerinin sadece eylem yapan, hak arayan insanlara saldırmak olduğunu zannediyor. Diğer sorunlara o kadar lakayit, o kadar gayri ciddi yaklaşıyorlar ki, bu bile insanlarda ümitsizliğe yol açıyor. Hırsızlık olayını götürüyorsun ilgilenmiyor, 'Ben kocamdan dayak yiyorum' diye gidiyor kadınlar, onu bile gayri ciddi bir şey olarak görüyor."

İSTİSMAR DİLLENDİRİLMİYOR

Fecire Yazan, çocuk istismarıyla ilgili kendilerine başvuru olmadığını, sadece etraftan duyduklarıyla kaldıklarını söylüyor. "Aileler istismar meselesini olumsuz bir sicil olarak algılıyor, kimseye haber verilmiyor. Bir de aile içindeyse bu konuyu tespit etmek çok zor" diyor Yazan'ın, çocukların cinsel istismarıyla ilgili cezaların artırılması konusundaki düşünceleri ise şöyle: "İnsan 'en kötü cezalar verilmeli' diye düşünüyor. Bu doğal olarak duygusal bir tepki, mantıklı düşünmek lazım. Şimdi hadım, idam cezaları tartışılıyor ama cinsel ilişkide 12 yaşındaki çocuktan rıza bekleniyor. En başta 18 yaşın altındaki herkes çocuk sayılmalı. İstismar vakalarına ağırlaştırılmış müebbet olabilir, birçok haktan men edilebilir. İnsan hakkı ve yaşam hakkı açısından idam kabul edilemez. Cezalar yeterince uygulanırsa; 'yok çocuk bağırma', 'rızası vardı' diye iyi hal diye indirimleri olmasa bile sorun azaltılabilir. Sanık açısından cezalar iyileştirilirken cezalar nasıl caydırıcı olabilir? İyi hal indirimleri, tahrik gibi şeyler erkeği de teşvik eden bir zihniyettir."

'Üç kızım için de ayrı imza atmak isterim'

Keçiören'de çocuk istismarının önlenmesine yönelik imza kampanyasını "Niçin imzalıyoruz" sorusuyla birlikte 8 Mart günü başlatmıştık. Yaklaşık 1.5 ay süren kampanya; kadın etkinliklerinde, parklarda, mahallelerde, kadınların gittikleri spor merkezlerinde, okul önlerinde birebir görüşmeler yaparak yürütüldü. Kampanyamız, Keçiören'de yaşayan, örgütlü-örgütsüz her kesimden kadından destek gördü.

İmza metinlerini aralarında çoğaltarak kampanyaya katılımı büyütmeye çalışanlar oldu. Daha başlığı duyar duymaz, metni okumaya bile gerek duymadan imzalayan kadınların, sorunu oldukça duyarlı bir şekilde sahiplendiklerini gördük. Kimi kadınlar ise imzalamak istedikleri halde farklı kaygılardan dolayı imzalamadı.

"Niçin imzalıyoruz" sorusu üzerinden başlattığımız sohbetlerde kadınlar, toplumun tüm kesimlerinin bu soruna sahip çıkması gerektiğini vurguladı. İmza atan kadınlardan biri, her türlü istismara ve şiddete karşı olduğunu belirttikten sonra "Üç kızım var, üçü için de ayrı imza atmak istiyorum, çünkü bu konu içimi parçalıyor. Bir değil on imza atarım" sözleriyle ifade ettiği düşüncelerini. Bir başkası "Eskiden sadece kızlarımız için korkardık şimdi oğullarımız için de korkuyoruz" dedi. Bir diğeri, hükümetin çıkardığı yasaya "Geldiğimiz nokta bu mu?

Bunlar biz kadınların yasası değil, kabul etmiyoruz" diye tepki gösterdi. İmza metninde yer alan "Cinsel istismarın önlenmesi ve mağduriyetin etkilerinin azaltılması açısından yaygın, ulaşılabilir ve mağduru korumasını ve güçlendirilmesini sağlayacak merkezler açılmalıdır" talebi ile ilgili bir çok kadın böyle bir şeyi ilk kez duyduklarını ifade etti. Biz Keçiörenli kadınlar olarak hep bir ağızdan bir kez daha haykırıyoruz: "Çocuk istismarını aklamayacağız."

Songül SÖNMEZ
Keçiören / ANKARA

İmzalar elden ele!

Merhaba, Adım Songül. Mamak'ta yaşıyorum. Çocuk istismarına karşı başlatılan imza kampanyasından Tuzluca Kadınları Dayanışma Derneği aracılığı ile haberdar oldum. Dernek arkadaşlarımla hepimiz imza föylerinden yanımıza aldık.

Bana bu kampanyada yardımcı olan arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. İmza kampanyasına başlarken çok tereddüt ettim. "Acaba bu imza föylerini doldurabilecek miyim?" diye düşündüm. Sonra "Neden olmasın" dedim. İşe giderken ve işten dönerken otobüste imza kampanyasına başladım. İmza kağıtlarımı elden ele

uzattım. Çok güzel tepkiler aldım. Her meslekten insanlar bu kampanyaya destek verdi. Otobüste kağıtlar elden ele dolaştı. Okuyan da oldu, okumadan başlığımı bakıp imzalayan da. Ben ilk başta "Kimsenin imza atması zorunlu değil" diyerek uyarımı yaptım. Ancak neredeyse herkes imza attı. Ve gördüm ki yaşlısından gencine, farklı mesleklerde, farklı hayatları olan insanların yüreğinde hala umutlar tükenmemiş.

İmza kampanyasına destek veren otobüsteki yol arkadaşlarımla, hepimize teşekkürler.

Songül
Mamak / ANKARA

Çocukların gözünden 'hakları'

HER yıl 23 Nisan'da yetkililer başlar; "Çocuklar değerlidir", "Geleceğimizdir"... Çocuk hakları ile ilgili açıklamalar peş peşe yapılır. Okullar, belediyeler etkinlikler, şenlikler düzenler.

Bunlar tabii ki güzel şeyler. Çocukları gözeten etkinlikler, aktiviteler yapmak değerlidir, kıymetlidir.

Ben de öğrencilerimle yaptığım bir etkinliği sizlerle paylaşmak istiyorum. Müfredat gereği öğrencilerimden çocuk hakları ile ilgili düşüncelerini yazmalarını istedim. Türkiye'deki çocuk hak ihlalleri ile ilgili tabloyu onların gözünden aktarmak istiyorum:

ÇOCUKLUK BÖYLE OLMAZ!

■ "Çocuk hakları önceki yıllara göre azalmıştır. Önceden eğitimde daha iyi fırsatlar sunulurken şimdi o fırsatlar azaldı. Eskiden bu kadar çocuk istismarı yaşanmazken şimdi ise hergün neredeyse her yaşta çocuk istismara uğruyor ve üzeri örtbas ediliyor. Böyle yapıldığı için gün geçtikçe çocuk istismarı artıyor."

■ "Türkiyede çocuk hakları bence kısmen yok. Çünkü çocuk işçi çalıştırılıyor ve çocuklara zarar gelebiliyor hatta ölebiliyorlar. Çocukları işe alanlar cezalandırılmalı. Kız çocukları dövülüyor, okutulmuyor, tecavüze uğruyor sonra evlendiriliyor. Çocukluk böyle olmaz. 3 yaşındaki çocuğa tecavüz edilen bir ülkede çocukluk var mıdır?"

■ "Herkes çocuklara gereken özeni göstermeli, onların haklarına sahip çıkmalı, korumalı. Sadece tacize veya istismara uğrayan çocuğun ve ailesinin sorunu olmamalıdır. Böyle bir konuda herkes ayaklanmalıdır. Bu suç işleyenlere de caydırıcı şekilde bir ceza verilmelidir."

■ "Bence Türkiye'de çocuk hakları yoktur. Olmamasına örnek ise küçük yaşta kız çocuklarının evlendirilmesi, okutulmaması."

■ "Türkiyede birçok çocuk hakkı olmasına rağmen hiçbiri uygulanmamaktadır. Her birey 18 yaşına kadar çocuktur. Ama bu sözün ülkemizde bir geçerliliği yoktur. Hergün yüzlerce çocuğun istismar edilmesi, iş kazasında kaybedilmesi, kaçırılması, işkence yapılması bir nevi çocuk haklarının olmadığı kabulüdür. 18 yaşından küçük çocukların evlenmesine karşı yapılan protestolar da hiçbir işe yaramıyor. İşte bu yüzden bir an önce birilerinin bu duruma 'Dur' demesi gerekir."

Bu düşünceler tamamen çocuklara ait. Cümleler düzeltilmeden aynen yazıldı. Öğrencilerin ciddi bir farkındalığı var ve bu bir öğretmen olarak beni mutlu etti.

Bir Eğitim Emekçisi
Keçiören / ANKARA

Acı bir Türkiye tablosu:

Gizem ÖRNEK

“ Babam yanıma gelince gözlerimi kapatıyorum. Çünkü biliyorum ki yine aynı şey olacak. Uyuyor numarası yaparsam belki yapmaz diyorum ama olmuyor. Hissetmeye-yim diye gözlerimi sımsıkı kapatıyorum...”

Bu sarsıcı cümle Gazeteci Büşra Sanay’ın geçtiğimiz günlerde yayımlanan “Kardeşini Doğurmak” kitabında yer alan kısacık bir ifade.

Sanay, Türkiye’nin çok az gündeme gelen, gündeme geldikçe de üzerinin kapatılması için çabalanan bir sorununu, ensesti “deşiyor.” Ensest, hemen her boyutuyla ele alınmış; ensestin ortaya çıkması, mağdurların yaşadıkları, aynı zamanda aile fertleri de olan failer, tanıklar, yargı, devlet, polis, kadın örgütlerinin deneyimleri... Ensestin

tüm taraflarına ilişkin oldukça çarpıcı değerlendirmeler de yer alıyor kitapta. Bu değerlendirmeler pek çok yaygın kanyı, önyargıyı da kırarak cinsten uzman görüşleri ve yaşanmış olaylarla destekleniyor. Mağdurlar yaşadıklarını, anne babalar mağdur çocuklarını, öğretmenler durumunu fark ettikleri öğrencilerini, psikologlar ve adli tıp uzmanları ‘hastalarını’ anlatıyor. Ve her anlatım ayrı bir sarsıntı yaratıyor, ayrı bir noktayı ortaya çıkarıyor.

Ancak burada kendimden yola çıkarak bir uyarı yapmak isterim; kitabı okurken tahmin ettiğimden çok daha fazla zorlandım. Artık okumaya devam etmek istemediğim çok bölüm oldu. Ama öğretici yanları ağır basınca her seferinde yeniden başladım. Kitaba ilişkin genel duygum bu; ama tartışılması gerektiğini düşündüğüm pek çok nokta var...

Büşra Sanay’ın oldukça başarılı bir gazetecilik çalışmasıyla Türkiye’de ensest gerçeğini tüm yönleriyle gözler önüne serdiği “Kardeşini Doğurmak” kitabına birkaç not...

KADINLAR NEDEN BÖYLE YAPAR, SORAN YOK!

En dikkat çeken noktaların başında kadınların durumuna ilişkin yapılan çok sayıda tespit geliyor bence. Aile bireylerinin (baba, abi, amca, dayı, dede...) istismarına uğrayan çocuklar öncelikle çareyi anneden yardım istemekte buluyor. Ya annesine sorduğu sorularla mesajlar veriyor, (Örneğin; dedesi tarafından istismara uğrayan bir çocuk annesine defalarca kez “Sen aileni çok mu seviyorsun, babanı mı beni mi daha çok seviyorsun” diye sorular soruyor. Ancak güvenilir bir yanıt alamayınca son ana kadar annesine hiçbir şey anlatmıyor) ya da annesine doğrudan anlatmaya çalışıyor. Ancak kitapta yer verilen örneklerin çoğunda anne, çocuğa “fazlaca” zarar veriyor. Kocasını tercih ettiği için kıskanan anneler, kocası ya da erkek çocuğunun cezaevine girmesini göze alamadığı için mağdur çocuğun anlatımının doğru olduğunu bildiği halde gizleyen kadınlar, istismara tanık olsa bile “Ben de yaşadım aynısını, ben de çözemedim. Bunun bir çözümü yok” diyerek olayın üzerini kapatan kadınlar, eve kocasından başka para getiren kimse olmadığı için istismara uğrayan çocuğunu “Sen ailemi dağıttın, senin yüzünden sokaklara düşeceğiz” diye suçlayanlar ya da en iyi ihtimalle olayın şokuyla aşırı tepki veren anneler... Bu tutumların tamamı istismara uğrayan çocuk için belki istismarın kendisinden daha fazla yıpratıcı ve travmatik olabiliyor.

Buraya kadar tamam. Ancak kitapta en fazla eksik bulduğum nokta; bu kadınların, annelerin durumunun anlaşılmasını/anlatılmaması olması. Çocu-

ğu istismara uğrayan bir kadının bu davranışlarının “kabul edilir” olmasa da “anlaşılır” olduğunu düşünüyorum.

Bir kadını bu tutumları sergilemeye iten çok fazla neden var. Türkiye’de kadınların gerçeğinin azıcık farkında olmak, bu tablodan başka sonuçlar çıkarmak için yeterli. Kendi ayakları üzerinde durabilmek, geçinmek, bir hayat kurmak, çocuklarını büyütme... bunların tamamı Türkiye’de milyonlarca kadın için çok zor ve burada anlatılanlar da açıkça gösteriyor ki; kadınları güçlendirmeden çocuk istismarına çözüm aramak sadece ve sadece “-miş gibi yapmak” demektir. Ayrıca kadınların bu tutumlarının kaynağını anlamak “Bu erkekleri yetiştirenler de anneler değil mi” şeklindeki oldukça haksız yargıyı güçlendirme tehlikesi dahi taşıyor.

Kardeşini doğuran çocuklar

SUÇLU KİM?

BU soruya aslında hem çok yanıt var hem de yok. Örneğin istismar faillerinin kendilerinin de bir zamanın istismar mağdurları olabildiği gerçeğine dikkat çekiliyor. "Bizde böyle şeyler olmaz, eğitim düzeyi düşük olanlar istismara daha yatkın olur, yoksul ailelerde, falanca bölgelerde daha çok yaşanır" önyargıları, kitapta karşımıza çıkan çok farklı kesimlerden mağdur ve fail hikayeleriyle yıkılıyor.

Ancak bütünlüklü olarak istismara zemin sağlayan toplumsal koşulların altı çizilmiş olsa önemli bir eksik giderilmiş olurdu. Kitapta yer alan pek çok uzman görüşünde "istismarın kaynağı istismarcı" olarak değerlendirilse de Dicle Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Görevlisi Dr. İnan Keser'in değerlendirmeleri önemli. Keser sorunun kaynağını oldukça net biçimde ortaya koyuyor: Erkeklik. Keser, yargı kararlarına, devlet mekanizmalarına ilişkin anlattığı örnekler üzerine şunu söylüyor: "Cinsel istismarı tek bir kişi üretmiyor, sosyaliğin tamamı üretiyor."

İnan Keser yalnızca sosyolojik değil, ensestest ve istismarın sınıfsal boyutuna da dikkat çekiyor ve alt gelir düzeyinde ensestest daha fazla yaşandığı yönündeki yaygın önyargıya karşı çıkıyor. Üst gelir düzeyi grubunda yer alanların 'kaybedecek daha fazla şeyi' olduğu için gizlemek için daha fazla olanağa sahip olduğuna dikkat çekiyor.

Öte yandan kitapta, enseste ilişkin mahkeme kararları ve adli süreçler de eleştiri konusu ancak bunlar çoğunlukla "işini bilmeyen, anlayışsız görevliler" sorununa indirgenerek meselenin sistematik bir sorun olduğu gerçeğine perde çekiliyor.

Oysa çocuk istismarı ve ensestest başta olmak üzere cinsel suçları bütünlüklü olarak ele almak, erkek egemen bir devlet ve toplum sisteminin sorunu olarak ortaya koymak çözüm için daha güçlü tartışmalar yapabilmemize olanak sağlardı.

İSTİSMARCILAR NASIL İNSANLAR, TECAVÜZCÜ KİM?

BÜŞRA Sanay kitabın farklı bölümlerinde istismarcıların durumlarına da yer vermiş. Kimi örnekler insanda şaşkınlık yaratıyor. Örneğin Sanay'in pek çok cezaevinde kurum psikologlarıyla, ceza infaz görevlileriyle yaptığı görüşmelerde oldukça ilginç tespitler var. "Cezaevi psikologları anlatıyor" bölümünde faillelere ilişkin şöyle bilgiler veriliyor. Çocuğa cinsel istismar ve ensestest suçundan cezaevinde bulunanların;

- Cezaevi psikoloğuyla yaptıkları görüşmelerde olaya ilişkin konuşmamayı tercih ediyorlar. İşledikleri suçla ilgili tedavi talep eden yok. Psikologla görüşme nedenleri ise daha çok, aileleri kendileriyle görüşmediği için yaşadıkları maddi sorunlar.

- Genel olarak "uyumlu, sakin, öfke kontrol sorunu olmayan, kendisine zarar verme girişimi ve madde bağımlılığı olmayan" kişiler olarak değerlendiriliyorlar. Bir psikolog "Görünüşünüz, asla bu suçu işlemiş demezsiniz. Cezaevinde işçi koğuşunda çalıştırılacak kişiler genelde "cinsel koğuş"tan seçilir. Çünkü onların kendilerine zarar verme eğilimi yoktur. İntihar etmek isteyen cinsel suçluya henüz hiç denk gelmedik. Genelde hiçbir şey olmamış, hiç suç işlememiş gibi davranıyorlar. Artık anlıyoruz ki, saygılılarsa, faça izi, dövme gibi şeyler yoksa vücutlarında, onlar cinsel suçlu."

YAZAR HERKESİ DİNLEMİŞ, PEKİ YASA YAPANLAR?

KİTAP ensestest her yönüyle ele alan, özellikle de ebeveynler için oldukça kıymetli bir çalışma. Hükümetin çocuk istismarına ilişkin hazırladığı yasanın gündemde olduğu bu günlerde kitabın kapsayıcılığının örnek olması gerekir. Bir gazeteci/yazar yalnızca bir kitap hazırlarken dahi konunun tüm muhataplarına ulaşmak için bunca çaba harcamışken hükümetin toplumun en dertli meselesine ilişkin bu çabaya girmemesi hatta bu olanakları elinin tersiyle itmesi oldukça "politik bir tercih." Ancak çocuk istismarı bu politik tercihe kurban edilemeyecek kadar önemli bir sorun. Bir kez daha, bir çok kez daha düşünmeye ihtiyacımız var...

ÇOCUK NASIL ANLATIYOR?

İSTİSMARIN ortaya çıkış sürecine ilişkin çok sayıda uzman görüşü önemli ve doyurucu bilgiler içeriyor.

Çocuklar için annelerine anlatmaya çalışmak neredeyse her zaman ilk yöntem oluyor. Anneden ya da güvendiği aile bireylerinden sorunu çözecek bir yaklaşım bulamayan çocuklar, arkadaşına, rehberlik öğretmene, komşusuna ya da arasının iyi olduğu bir akrabasına anlatıyor. Ya da çeşitli sebeplerle hiç kimseye hiçbir şey anlatmıyor, davranışlarıyla mesajlar veriyor.

Burada önemli olan nokta şu: Çocuklar yaşadıklarının istismar olduğunu anladıktan sonra ilk eğilimleri kesinlikle gizlemek değil, anlatmak, çözmeye çalışmak oluyor. Çocuk ancak sorununu çözecek güvenli bir ortam bulamazsa gizlemek zorunda kalıyor. Bu da travmasını katlıyor, kendisi kötü bir insan olduğu için başına bunların geldiğini düşünmeye başlıyor...

Burada önemli bir soru gündeme geliyor: Ne yapmalı?

Kitapta buna ilişkin çok fazla uzman görüşü var. Ama çok basit haliyle şu özeti alıntılayalım ve devamı kitapta diyelim...

ÇOCUĞU HER TÜRLÜ İSTİSMARA KARŞI UYANIK KILMAK İÇİN...

■ Özel bölgelerini öğretmek lazım.

■ Bikini, mayo bölgelerine başka insanların, buna doktorlar da dahil, dokunamayacağını öğretmek lazım. Doktor bile anne, babadan izin almalı.

■ "Sana yardım ederken poponu temizlerim ama onun dışında ben bile sana izin almadan dokunamam" kuralını öğretmek lazım.

ÖNEMLİ BİR NOT: 3 yaşındaki bir çocuğa babanın da dokunamayacağını anlatamazsınız. Çünkü o zaman babandan bile tehlike gelebilir demiş oluyorsunuz ve bu da babaya bir düşmanlık geliştirebilir, ki anksiyete bozuklukları için ciddi bir bilişsel öğedir. Çünkü "dış dünya tehlikeli" algısı oluşur çocukta. Bu nedenle ensestest konusunda bilgilendirmek çok kolay değil ama genel olarak istismar konusunda bilgilendirilebilir.

Faşizme karşı direnişin mimoza çiçekleri

Müslime KARABATAK

Savaşlardan bıkan, gerçek talepleri kendilerine hiç sorulmayan İtalyan kadınları çözümü hangi politik ve dini görüşten olursa olsun birleşmekte buldular. Gündelik ve acil problemler üzerinden örgütlenen kadınlar, sadece İtalyan halkını faşizmden ve Nazi işgalinden kurtaran anti faşist hareket cephesini büyütmeyle kalmadılar; kendi özgürlük ve eşitlik taleplerini de belki de ilk defa bu kadar örgütlü bir biçimde dile getirdiler.

SAVAŞI DURDURUN, YOKSA DEVRİM YAPARIZ!

İtalya, ona vaat edilen topraklara kavuşma ve imparatorluğu büyütme hayaliyle 1. Dünya Savaşı'na katılmıştı. Liberal Parti hükümeti erkekleri cepheye sürerken, geride kalan kadınlar tarımda ve savaş sanayinde işçileşti. Savaş yılları uzarken, üst sınıfın kadınları 'vatansever kadın birlikleri' kurarak savaşı destekliyordu. Cephedeki askerler ve yoksul kadınlarsa giderek daha fazla savaşa karşı oluyor, politikleşiyordu.

Köylü kadınları politikleşiren şey, adeta

savaşa karşı bir yayın aracı haline gelen cepheye yazılan, cepheden gelen mektuplar oldu. Bir yanda savaşın bitirilmesi için izlenmesi gereken politik taktikleri yazan askerler vardı; diğer yanda okuma yazma oranı düşük olduğundan askerlerden gelen mektupların okunduğu köy meydanları... Bu, politik bir tartışma alanı ve kendiliğinden örgütlenme olanağı yarattı. Üstüne üstlük, devletin verdiği yardımların az olması da kadınları çileden çıkarıyordu. Yardımlar için yaptıkları protestolar savaşa karşı karakter kazanmaya başlamıştı. Sadece ücretlerin ve yardımların artırılmasını değil, savaşın sona ermesini de istiyorlardı. Dönemin hükümeti tepkileri azaltmak için yardımları artırsa da, kadınlar savaşın son bulması için eylemlere devam etti. Önce 1917 bahar aylarında yardımları almama eylemi yaptılar, "yardımları değil, erkeklerimizi gönderin" diyerek. Aynı yılın yazında tarım işçisi kadınlar iş durdurma eylemi gerçekleştirdi, 'ordu buğdaysız kalırsa savaş sona erer' düşüncesiyle. Bir sonraki hamle silah fabrikalarında çalıştırılmaya götürülen kadın ve kız çocuklarını taşıyan trenleri ve cepheye giden silahları engellemek oldu.

Aynı yıl Rusya'da Ekim Devrimi'nin fiti-

lini ateşleyen kadınları gören İtalyan kadınlar, "Savaşı durdurun yoksa devrim yaparız" demeye başlamışlardı.

DEVİRİM KENDİLİĞİNDEN GELMEZ

Fabrikalarda ise erkeklerin yokluğunda vasıfsız işçiler olarak işe alınmış, erkeklerden daha az ücretle çalıştırılan, 'normalleşmiş' kötü çalışma koşullarının üstüne savaş döneminin ağır iş yükünü de omuzlamak zorunda olan kadınlar vardı. Bunun yanında erkek işçilerin geri tutumlarına maruz kalıyorlardı. İşçileşmek onlar için yeni bir olguydu. Zaten savaş bahanesiyle yasaklanan grevlerin sayısı, kadın işçilerin örgütsüzlüğüyle de giderek düşmüştü. Fakat, kadınların bu acemiliği atması çok uzun sürmedi. 1917-18 yıllarında yaşanan grevlerde kadın işçilerin talepleri de yükselmeye başladı: Erkek ve kadınlara eşit miktarda geçim ödeneği (bizdeki asgari geçim indiriminin bir biçimi) verilmesi. Sadece erkekler için verilen saat başı ücret artışının (yüzde 25) aynı işi yapan kadınlara da verilmesi. Parça başı ücret sisteminin kaldırılması, yerine onurlu bir yaşam sürmeye yetecek sabit bir ücret konması. İş gününün 8 saat olması.

Bir şekilde üretimden gelen güçlerini öğrenen, az da olsa sınıf bilinci kazanmaya başlayan kadınlar, savaşı durdurabileceklerine ve daha eşit bir toplum yaratabileceklerine inanmaya başlamıştı.

Ancak ne yazık ki devrim, kendiliğinden gelen bir şey değil! Halk politikleşiyordu, ama İtalya'da Rusya'daki gibi bir sosyalist devrime götürecektir güçlü bir işçi sınıfı partisi yoktu.

İtalya her ne kadar 1. Dünya Savaşı'nın galipleri arasında olsa da, ona vaat edilen toprakların verilmemesi, işsizliğin artması, sanayinin zayıflığı, kuzeyi ve güneyi arasında ekonomik ve politik farklılıkların olması halk içindeki huzursuzlukları artırıyor. Bu huzursuzluk ve yenilik arayışı ortamı, Liberal Parti'nin güç kaybetmesiyle, Mussolini'nin önceleri içinde olduğu Sosyalist Parti'nin içinde ayrışma ve ardından Mussolini'nin kendi Ulusal Faşist Partisi'ni (PNF) kurması ve 1922'de iktidara gelmesiyle sonuçlandı.

'ASKER DOĞURAN FAŞİST KADIN' HAYALI

Daha önce de kadınların eşitliği tam sağlanmamıştı, oy hakkı yoktu, kır ve ►►

SAVUNMA VE YARDIM GRUPLARINDA ONBİNLERCE KADIN

1943-45 yılları arasında süren İtalyan Direnişi sırasında, faşizmin evlere hapsedmek istediği kadınlar çok ciddi rol oynadı.

1943'te kurulan Gruppi di difesa della donna e per l'assistenza ai combattenti della libertà (Kadınların Savunma ve Yardım Grupları - Gddd)'nin programında "Her sosyal sınıftan, her inançtan, her politik eğilimden kadınlar ya da partisiz kadınlar, ekme, barış ve özgürlük ihtiyacıyla bir araya geliyor" yazıyordu. Turin, Milan gibi endüstriyel şehirlerdeki fabrikalarda çalışan işçi kadınların eşit ücret; anelik izni ve yardımları; çocuklarını büyütebilme, okuduklarını ve vasıflı işlerde çalıştıklarını görebilme; istedikleri eğitimi alıp istedikleri işe girebilme; sendikalara, politik örgütlenmelere katılabileme gibi talepleri de eklemişlerdi programlarına.

Resmi rakamlar kadın savunma birliklerine 70 bin kadının katıldığını ve 233 bine yakın partizandan 35 bininin kadın olduğunu yazıyor. Yüzlercesi yakalanıp işkence gördü, Alman kamplarına gönderildi ya da savaşırken öldürüldü.

Kurucuları komünist, liberal ve faşizme karşı açık tavır alan politik kadınlardan oluşsa da, savunma gruplarındaki 70 bin kadının çoğunluğunu, ev kadınlarından oluşuyordu. Gddd'nin etrafında onları birleştiren şey, özünde herkes için gerçek eşitliği barındıran yeni bir dünya özlemiydi.

Mayıs 1944'te çıkarmaya başladıkları gazete Noi Donne'de kadın partizanların aktiviteleri ile işçi ve köylü kadınların talepleri yer alıyordu.

DAYANIŞMANIN ÇİÇEĞİ; SARI MİMOZA

Kadınlar, grubun bildirimlerini canları pahasına posta kutularına, otobüslere atıyor, fabrikalara ulaştırıyordu. Çok uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, çocuklarına bile bakamayacak, doyuramayacak du-

rumda olmaları kadınların direnişe sempati duymasını sağlıyordu. Topraklarını işgal eden Nazilere duyulan öfke de büyüdü.

1944'te, yaklaşık 20 sene sonra ilk kez, 8 Mart kutlaması gerçekleştirdi İtalyan kadınlar, 'barış ve

adalet' şiarıyla. Kadınlar toplantı ve eylemlere kadınlar arasında dayanışmayı simgeleyen sarı mimosa çiçekleriyle gittiler. Kimisi partizan olan kimisi şehir ve köylerde yaşamını sürdüren bu kadınlar, savaş sona erene kadar fabrikalarda, ofislerde grevler örgütledi, Alman ve faşist birlikleri engellemek için barikatlar kurdu, gizli bir şekilde topladığı kıyafet, para, silah ve yiyecekleri partizanlara taşıdı. Kimi zaman kadın oldukları için onları çok tehlikeli görmeyen Nazilerin ve faşistlerin gizli konuşmalarını dinlediler. Kimi zaman hamile kılığında karınlarında taşıdıkları silah ya da anti faşist yayınları belirlenen adreslere ulaştırdılar. Bisikletiyle yayınları, mesajları taşıyan yüzlerce 'stafetta' yani kurye kadın, direnişin sembolü haline geldi.

1945 Nisanı'nda direniş kazanıldı. Faşizmden ve Nazilerden kurtuldu İtalyan halkı. Gddd de, kadınların politik, sosyal ve kültürel aktivitelerini sürdürebilmeleri ve eşitlik talebini yükseltebilmeleri amacıyla yerini 1944'te Unione Donne Italiane (İtalyan Kadın Derneği - UDI)'ye bıraktı. Fakat, Gddd içindeki liberaller ve Hristiyan kadınlar ayrılmaya başladı. Komünistlerin etkisindeki UDI ve direniş süresince Gddd'ye katılmış kadınlar, kurtuluşun sonuna kadar politik faaliyetlerini sürdürdü. Fakat Soğuk Savaş'ın etkisiyle sosyalistler ve komünistler gibi, kadınların eşitlik ve özgürlük talepleri de kısıtlanmayla karşılaştı.

fabrika işleri ve bazı istisnalar dışında sadece öğretmenlik alanında işler bulabiliyordu kadınlar ama faşist yönetim tam bir "baş eğer kadın, güçlü anne" modeli yaratmak istiyordu. Kadının çalışma yaşamı ve eğitim ortamından uzaklaştırılması için yasalar çıkarıldı. 20 Ocak 1927 kararlarıyla kadınların ücretleri erkeklerin ücretlerinin yarısına indirildi. 10 gün sonra çıkarılan başka bir kararname ise kadınların liselerde edebiyat ve felsefe okutmalarını yasaklıyordu. 1928'de de kadınların eğitim kurumlarında müdür olamayacakları ve kız öğrencilerin harçlarının erkeklerinkinden iki kat fazla olması kararı alındı. 1 Eylül 1938'de çıkarılan bir kararnameyle kamu görevlerinin sadece yüzde 10'unda kadınların çalıştırılacağı ilan edildi.

Faşist devlet, yaşam standartları yerle bir edilen ve evlerine hapsedilmek istenen kadınları 'gerekirse' cezalandırmayı da erkeklerin eline verdi. 1942'de yürürlüğe giren Rocco yasasının bir maddesi, kadınların işlediği 'şeref suçu' varsa, yakın erkek akrabalarına şereflerini koruma adına kadını öldürme 'hakkı' tanyordu.

Mussolini'nin söylemleri kadınların çok çocuk yapması üzerineydi. "Sayı, güçtür" diyen Mussolini ve Ulusal Faşist Parti'si için bu, ucuz ve büyük emek gücü oluşturmak ve savaşacak daha çok asker temin etmek demektir. Hatta ülkedeki ekonomik problemleri çözmek adına başlatılan Tahıl İçin Mücadele, Liret İçin Mücadele, Toprak İçin Mücadele'nin yanına 1927'te Doğum İçin Mücadele de konuldu. Evlilik kredileri, çok çocuklu ailelere prim ve en az 4

çocuk doğuran kadınlara madalya verilmesi ve evlilik kredisi borçlarının silinmesi, hatta 10 ve daha fazla çocuk doğuranların vergiden muaf tutulması gibi uygulamalar başlatıldı. Bekar erkekler vergi yükümlülüğü getirildi, boşanmaları engelleyen yasalar çıkarıldı...

Mussolini öncesinin 'vatansever kadın birliklerini' oluşturan üst sınıftan kadınlar,

kilisenin etkilediği kadınlar kurulan bu yeni faşist devletin kadın politikalarına dört elle sarıldı. Köylü Faşist Ev Kadınları gibi örgütlerle yoksul köylü kadınlara gidiyorlardı. Ulusal Anne ve Çocuk Örgütü (OMNI) gibi örgütlerle kadın ve çocuk sağlığına dair yaptıkları faaliyetler binlerce kadının faydalandığı ve eve kapatılmak istenen kadınların sosyalleşebildiği kurumlar olmuştu.

Fakat, doğum oranları devletin istediği gibi artmıyor, aksine düşüş yaşıyordu. O kadar propagandaya rağmen, ailelerinin ekonomik olarak sıkıntıya düşeceği düşüncesiyle birçok kadın katılmadı bu kampanyaya.

ANTİ FAŞİZM BÜYÜYOR

Elbette her şeyi kontrol altında tutmak isteyen rejim önce işçi örgütlerini, kadın örgütlerini, basın organlarını kapattı, komünist ve liberal örgütlenmeleri yasakladı. Yer-

lerine faşist sendikalar, faşist kadın örgütleri, faşist öğrenci dernekleri ve faşist bir medya kurdu. Yüzlerce kadın anti faşist faaliyet yürüttüğü gerekçesiyle hapse atıldı.

Baskı altında tutulan anti faşist hareket, komünistlerin çabasıyla ilerletilmeye çalışılıyordu. Yeraltı örgütlenmesi ve tam bir gizlilik içinde süren harekete, diğer politik gruplar da katıldı. Mussolini'nin faşist diktatör Franco'ya destek için 1936'da başlayan İspanya İç Savaşı'na 10 binlerce asker göndermesi, 1938'de Yahudi düşmanı yasalar çıkarması ve 1940'ta 2. Dünya Savaşı'na girmesi halk içinde Mussolini hükümetine yönelik tepkiyi büyütüyordu.

Askeri yenilgiler 25 Temmuz 1943'te Mussolini'nin kendi partisi tarafından devletin başından indirilip tutuklanmasına yol açtı. Hükümet Nazilerle ittifakı bozup karşı tarafla anlaşınca, Naziler İtalya'yı işgal etti ve Mussolini'yi tekrar iktidara getirip, tüm güçleri onun eline vermeye çalıştılar. Fakat ülkedeki savaş karşıtı anti faşist hareket daha da yoğunlaşarak her yerde bir 'Resistenza' yani direniş hareketine dönüştü. Mussolini, İtalyan partizanları tarafından 28 Nisan 1945'te vuruldu.

Yararlanılan kaynaklar:

* Şirin Tekeli, Faşizm ve Kadınlar <http://dergi-park.gov.tr/download/article-file/8316>

* Fulya Alioğlu, İtalya'da Faşizm ve Kadınlar - 1 <http://teoriveylem.net/2017/05/italyada-fasizm-ve-kadınlar-1/>

* Jomarie Alano, Armed with a Yellow Mimosa: Women's Defense and Assistance Groups in Italy, 1943-45 https://libcom.org/files/Journal%20of%20Contemporary%20History-2003-Alano-615-31_0_0.pdf

NAFAKA NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Nafaka gerçekten de adaletsiz bir uygulama mıdır? Kadınların elinden alınmak istenen nedir tam olarak? Gelin kafamızdaki sorulara yanıt arayalım...

Av. Sevil ARACI BEK

Boşanma ile birlikte taraflardan yoksulluğa düşecek olanın, geçimi için diğerinden katkı almasını sağlayan nafaka düzenlemesi uzun zamandır tartışmalara konu oluyor. Kadınların ömür boyu eski eşlerinin maddi desteğini aldığı iddiası ile yalan yanlış istisnai örneklerle başlatılan tartışmalar, bugün nafaka hakkında yeni bir düzenleme yapılmasına kadar getirildi. Adalet Bakanlığı, nafaka hesaplamasına 5 kriter getirecek bir çalışma yürüttüğünü ilan etti. Henüz hazırlık aşamasında olan çalışmada, nafakanın "ömür boyu" değil, 5 aşamaya göre belirlenmesi öngörülmüyor. Buna göre nafaka, "evli kalma süresi", "çocuk olup olmaması", "boşanan kadının yaşı", "gelir durumu" ve "kusur durumu" dikkate alınarak hesaplanacakmış.

Muhtemel ki AKP Hükümeti yapacağı bu "reform" ile nafaka sorununu çözecek! Peki, nafaka nedir, gerçekten de adaletsiz bir uygulama mıdır ya da kadınların elinden alınmak istenen nedir tam olarak? Gelin kafamızdaki sorulara yanıt arayalım.

NAFAKA TARTIŞMALARI İLHAMI NEREDEN ALIYOR?

ÖNÜMÜZE reform diye, mağduriyetlerin giderilmesi diye süslene süslene sunulan pek çok yasa değişikliği önerisi gibi nafakaya ilişkin öneriler de ilkin, iki yıl önce TBMM bünyesinde kurulan, Boşanmaların Önlenmesi Komisyonunun raporunda yer almıştı. Komisyonun hazırladığı 476 sayfalık raporda, cinsel saldırı ve cinsel istismar sanıklarına hadım uygulaması, boşanma davalarında arabuluculuk, 6284 sayılı Kanunda yapılacak tedbirlerin delil veya belgeye dayandırılması zorunluluğu, boşanma ile birlikte hükmedilen yoksulluk nafakasının süreye bağlanması, tecavüz mağdurunun sanıkla evlendirilmesi ve beş yıl sorunsuz evlilik halinde cezasızlık gibi öneriler vardı. İşte bu birbirinden "yaratıcı" öneriler tek tek karşımıza çıkarılıyor; kadınların, kadın örgütlerinin tüm taleplerine kulak tıkıyor. Biz kadınlara düşen ise her alanda karşılaştığımız, haklarımızı tırpanlamaya çalışan, kazanımlarımızı bir bir elimizden almak isteyen bu düzenlemelere karşı mücadeleyi sürdürmek ve kadın dayanışmasını büyütmek.

NAFAKA GERÇEKTEN SÜRESİZ Mİ?

ÖNCELİKLE Medeni Kanunun yoksulluk nafakasını düzenleyen 175. ve 176. maddelerini birlikte okuyalım:

"Madde 175 - Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

Tazminat ve nafakanın ödenme biçimi
Madde 176 - Maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevi tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da

haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hakim, istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir."

Gördüğünüz üzere mevcut halde de nafaka düzenlemesi, sonsuza kadar eski eşin kadına bakması olarak kurgulanmış değil. Nafakanın yargı kararına dahi gerek kalmaksızın kesilebileceği haller olduğu gibi, bazı durumlarda hakim kararı kaldırılabilir ya da miktarı değiştirilebilir. Nafakanın "süresiz" olduğu aslında medya ve yetkililer tarafında pompalanan bir yalan!

KADINLAR NİYE BOŞANINCA YOKSULLAŞIYOR, ASIL BUNU DERT ET!

YENİ tasarıda nafakanın evli kalma süresi, çocuk olup olmaması, boşanan kadının yaşı, gelir durumu ve kusur durumu dikkate alınarak hesaplanacağı söyleniyor. Oysa şu an yürürlükte olan düzenlemede bu koşullar zaten mevcut. Hakimler zaten karar verirken bu tip kriterleri göz önüne alıyor. Yargıtay kararları da yoksulluk nafakasının, boşanma ile yoksulluğa düşen tarafa kusuru oranında ve karşı tarafın mali gücü oranında verilmesi gerektiğini söylüyor. Anladığımız kadarı ile burada asıl değiştirilmek istenen yoksulluk nafakasının "süresiz" olabilmesi durumu.

Bunu tartışırken de "1 ay evli kaldı, ömür boyu nafaka alacak" gibi çok absürt örnekler verilerek haklılıklarını ispatlamaya çalışıyorlar. Çoğunlukta olan ise bunun tam tersi. Yıllarca evli kaldığı ve eşinden dayanılmaz ölçüde şiddet gördüğü halde korkuları nedeni ile bir türlü boşanamayan, boşanmaya cesaret ettiğinde ise kendi geçimini sağlamak için hiçbir imkanı olmayan kadınlar... Esasen devlet, boşandıktan sonra tamamen yoksulluğa düşen ve deyim yerindeyse yiyecek ekmeğe muhtaç hale gelen kadınlara sunulacak katkıları, sağlanacak iş imkanlarını veya maddi yardımları konuşmalı mesela.

Nafaka alma hakkının zorlaştırılması bir yandan da AKP'nin kadına yönelik şiddetle mücadele ettiği yönündeki söylemlerine de tezat oluşturuyor. Zira nafaka almanın daha zor koşullara bağlanması aynı zamanda çoğu durumda kadının şiddet gördüğü evliliği sürdürmeye zorlanması anlamına gelecek.

NAFAKA ÖDENMEZSE YAPTIRIMI VAR MI?

BU konu da İcra İflas Kanununun 344. maddesinde düzenlenmiş. Buna göre: "Nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir. Borçlunun, nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabilir."

Ancak bu maddeden ceza alındığında borçlunun birikmiş nafaka borcunun yalnızca küçük bir kısmını ödemesi ile serbest kalabilmesi mümkün. Yani bu cezai yaptırım dahi nafakanın düzenli ödenmesini sağlamak bakımından yetersiz bir düzenleme.

KADINLARA GERÇEKTEN YETERLİ MIKTARDA NAFKA VERİLİYOR MU?

UYGULAMAYA baktığımızda Türkiye'de çok da kadın lehine işleyebilen bir sistem olduğunu söyleyemeyiz. Boşanma sırasında nafaka erkek bakımından bir pazarlık maddesi olarak algılanıp kadın en azına ikna edilmeye çalışılıyor. En önemlisi mahkeme kararı ile bağlanan nafaka düzenli ödenip kadının boşanmadan sonraki hayatını kurmasında ona imkan sağlamıyor. Çünkü nafaka yükümlüsü erkekler genellikle kayıt dışı çalışma yolunu tutarak maaşlarından düzenli kesinti yapılmasının önüne geçebiliyor. Yaptırımlar da yetersiz kalınca, kadın kazandığı nafakayı dahi çoğu zaman alamıyor.

Üstelik bağlanan nafakalar da öyle kimsenin geçimini sağlamasına imkan verecek cinsten değil. Çoğunlukla kadının bir mesleği ya da meslek edinme imkanı var ise kendisine yoksulluk nafakası bağlanması mümkün olmuyor. Bağlanan nafaka sadece evlilik birliğinin resmîyetinde devam ettiği yargılama sürecine özgü 'tedbir nafakası' biçiminde oluyor. Böylesi durumlarda nafaka ancak kadında kalacak çocuklar bakımından 'iştirak nafakası' olarak bağlanabiliyor ki, erkeğin kadının velayetine verdiği çocuğunun bakımına bir nebze olsun maddî destek olmasına kimse itiraz etmez.

Huzurum yoktu boşandım hayat sana minnettirim

'Boşanma aşamasındayız. Nafaka gibi taleplerim olmamasına rağmen hâlâ tacizlere maruz kalıyorum. Şimdi bu kararım için geç bile kaldığımı düşünüyorum. Çünkü hayat bir eş ve evlilikten ibaret değil.'

Merhaba Ekmek ve Gül okurları; Sizinle boşanma sürecinde yaşadıklarımı paylaşmak istiyorum.

Ben 19 yaşında evlendim. Çocukluğum ve gençliğim boyunca doğuda yaşadım. Evlendikten sonra İstanbul'a yerleştim. Kendi ayaklarım üzerinde durabilmek adına birçok farklı sektörde çalıştım. Çalışırken aynı zamanda yarım bıraktığım eğitimimi de tamamlayarak öğretmen oldum. Devlet memurluğundan eşim ve evliliğim uğruna istifa ettim.

Evlilik denen müessesenin kutsal olduğuna inandığım için ilerisini düşünmeden bu kararı aldım.

Bu kararım yıllar sonra bana pişmanlık olarak döndü. Devlet memurluğunu bırakıp özel sektörde düşük ücretlerle ve yorucu koşullarda çalışmaya devam ettim. Öğretmenlik yaparak ayakta durmanın çok da kolay olmadığını yaşayarak tecrübe ettim.

'ŞİDDET YOKSA NİYE BOŞANIYORSUN' DİYENLERE CEVABIMDIR

Uğruna fedakarlık yaptığım 19 yıllık evliliğimde aslında ortak bir paylaşımımızın olmadığını, birlikte yapmaktan zevk aldığımız hiçbir şeyin olmadığını, mutsuzluktan başka birşey vermediğini fark ettim ve ayrılık kararı aldım. Bu kararı alırken çevremde olan insanlar benden daha çok şey biliyorlarmış gibi sürekli akıl verme derdine düştüler. "Evliliğinde şiddet var mı? Aç mısın, açıkta mısın?" diyerek evliliğimi bitirmemem için sürekli önerilerde bulundular. "Şiddet yoksa aldığın karar gereksiz. Yılların, emeklerin ne olacak?" diye düşünenlere soruyorum. "Bir evlilik, ortak bir paylaşım olmadan nasıl devam ettirilir? Nasıl mutlu olunur?" Ben bunları düşündüğüm için ayrılma kararı aldım.

Karar aşamasındayken eski eşim sü-

rekli "Git, seni istemiyorum. Seni evde görmek beni mutsuz ediyor. Sen bu evde olmasan ben eve daha mutlu gelirim" diyordu. Bu sözleri ile her gün huzursuzluk çıkartıyordu.

Ve karar verdiğimde 19 yılımı geride bırakıp evden özel eşyalarım dışında hiçbir şey almadan ayrıldım. Dernekten kadın arkadaşlarımla, ailemin ve dostlarımla desteği ile bu adımı attım. Sonrasında "Sensiz ölürüm, öldürürüm" şeklinde tehditler başladı. "Hayat artık ikimize de dar. Sen olmazsan bu evi yakarım, yıkarım" diyerek işi çirkin bir noktaya getirdi. Fakat ben karşısında kararlı ve sağlam durmaya devam ettim.

GEÇ BİLE KALDIM!

Boşanma aşamasındayız. Nafaka-tazminat-mal paylaşımı gibi taleplerim olmamasına rağmen hala tacizlere maruz kalıyo-

rum. Şimdi bu kararım için geç bile kaldığımı düşünüyorum. Çünkü hayat bir eş ve evlilikten ibaret değil. Hayat insanın kendi var olma çabası için mücadeleyi elden bırakmaması ve direnmesidir. Kendim için bir adım attığım için mutluyum, huzurluyum yoluma devam ediyorum. Hiç kimsenin beni mağdur hissettirmesine izin vermeyeceğim.

Bütün kadınlara sesleniyorum. Evlilik; şiddet görmediğin için katlanmak zorunda olmadığın, hayatı paylaştığın, her konuda kendini değerli hissettiğin, sana saygı gösteren bir insanla yaşamaktır. Kararınızı verin ve herşeye rağmen ayaklarınızın üzerinde durun. Asla pes etmeyin!

Hayat herkese mutlu ve umutlu günler gösterebilir.

Akşamlar Çiğdem için daha karanlık

Aynur SEYREK
Antalya

Çiğdem Şen 1974 Zonguldak doğumlu, lise mezunu. Gönül gözüyle görenlerden. Bir gözünü 16 yaşında diğer gözünü 26'sında bir göz hastalığı nedeniyle kaybetmiş. Zonguldak gibi küçük bir yerde zaten bir kadın olarak yaşaması zorken bir de görme kaybı hayatı daha da zorlaştırmış. Aile ve çevre baskısı artmış.

Ama o çalışmaya başlamış, işten çıkınca da gittiği kurslarla kendini geliştirmiş. Akşamları en geç 9'da eve gelmesine rağmen ailesinden şiddet görmeye başlamış; sadece sözle değil fiziksel şiddet. Yine de bir yandan çalışıp bir yandan da santral operatörlüğü, bilgisayar, halkla ilişkiler gibi kursların sertifikasını almış.

Laftan sözden öyle bunalmış ki, 30 yaşında geldiğinde bir adamla dini nikah kıymış. Ailesinde de "gözünüz aydın, artık bir 'herif'le beraberim" demiş. Ama dini nikahlı yaşadığı eşinden de şiddet görmeye başlamış. Çiğdem, 3 süren bu 'zorunlu ilişkiyi' bir gece eşinin akrabalarından biri tarafından cinsel saldırıya uğrayınca bitirmiş.

7 yıldır tek başına yaşıyor Çiğdem, erkeklerden de korkar duruma gelmiş. Santral memurluğu yaparak aldığı üç kuruş maaşı da zaten kocası elinden alıyor. Şimdi "Hayatım yine zor ama hiç değilse başım hoş" diyor.

Üç aydan üç aya 1.800 lira engelli maaşı alıyor Çiğdem, aylık 80 liralık sosyal yardım kartıyla mutfak alışverişini yapıyor. Bunun yanında bir de belediyenin kuru gıda yardımı geliyor. Ev kirası 300 lira. Ancak aldığı oldukça düşük ücretle çoğu zaman elektrik, su faturalarını ödeyemiyor. Durumunu şöyle anlatıyor Çiğdem: "Belediyenin gıda yardımı diye gönderdiği şeyleri pişi-

recek tüpe param yetmiyor. Gıda kolilerini komşulara veriyorum. Onlar da pişirdiklerinden bana bir tabak veriyorlar. Aç yattığım günler çok oluyor. Gıda yardımlarında zaten et, balık gibi şeyler yok, onların yüzünü bile göremiyorum. Ev eşyalarımı, üstümü başımı, kâdınsal ihtiyaçlarımı çevreden arkadaşlar karşılamaya çalışıyor."

Çiğdem'in taleplerini aynen size yazıyorum, aslında bu sadece onun değil, tüm engellilerin talepleri:

■ Öncelikle engelli maaşlarının insanca yaşanabilir olması gerekiyor. 2022 No'lu yasaya göre maaşım üç aylık 1800 lira. Ama kesintiler nedeniyle hazıranda 1600 liraya düşecek. Zaten kıt kanaat geçinmeye çalışıyorum bir de kesintiler olunca elimdeki para hiçbir şeye yetmiyor. Bizden kesinti yapılmamalı.

■ Sağlık kurumlarından ücretsiz yararlanabiliyoruz ama ilaçları kendi paramızla alıyoruz. Sağlık harcamaları tamamen ücretsiz olmalı.

■ Yapılan sosyal yardımları seçim yardımı olarak kullanıyorlar, ama biz iş istiyoruz. Ben yıllarca çalıştım, emekli olmama 3 yıl kaldı ama iş bulamıyorum.

■ Biz engelli kadınlar daha fazla şiddete uğruyoruz ve sokaklar bizim için daha tehlikeli. Sokaklar tüm kadınların, bizim de rahatlıkla dolaşabileceğimiz hale getirilmeli.

Çiğdem'in talepleri bunlar. Sadece Çiğdem değil, çevremizde bir çok engelli kadın var, talepleri, yaşadıkları zorluklar var. Biz kadınlar ancak birbirimizle dayanışma içinde sorunlarımıza çözüm bulabiliriz. Çiğdem'lerin sesi olmak zorundayız...

BİR İŞÇİ KADININ TÜP BEBEK ÇİLESİ Ne kadar para o kadar deneme

Ayşe ÖZ
Ankara / Sincan

Zeynep, 26 yaşında bir işçi kadın, yaklaşık 4 yıldır evli. 3 yıldır çocuk yapmak istiyor. Bir kez dış gebelik yaşamış, bir kez de düşük yapmış. Bir devlet hastanesine giderek durumunu anlatmış ve çözüm aramaya başlamış. Önceleri doktor çok önemsemeden "Stres yapmayın, gençsiniz daha. Bir süre daha deneyin" diyerek başından savmış. Daha sonra da "3 kere düşük yapmadan size herhangi bir tedavi önerisi sunamayız" denilmiş. Zeynep'le eşi 3 kez düşük yapma psikolojisinin çok ağır geleceğini düşündüğünden özel bir hastanenin yolunu tutmuşlar.

Hastanede testler, tetkikler yapılmış. Ama bu işlemleri özel hastanede yaptırmak çok para tabii. Zeynep de eşi de işçi ve bu parayı bulmak biraz zahmetli olmuş, kredi kartlarından nakit avans çekerek ödemişler tetkik ve muayene ücretlerini.

1 ay sonra sonuçları aldıklarında öğreniyorlar ki hem Zeynep'in yumurtalıklarında sorun var hem de eşinin spermeleri az ve kalitesiz. Yani çözüm tüp bebek.

Tedavi sürecinin özel hastanelerde çok daha pahalı olduğunu öğreniyorlar ve bunla-

rı karşılayacak maddi imkanları yok. Devlet hastanesi daha ucuz ama yine de devlet tedavi masraflarının tamamını karşılamıyor yalnızca yüzde 20'sini karşılıyor. Ayrıca devlet hastanelerinde bu işlemlerden yararlanabilmek için ortalama 5-6 ay sıra beklemek gerekiyor.

Zeynep ve eşi devlet hastanesinden randevu almaya çalışıyorlar ama o kadar çok sıra var ki 6 ay sonraya randevu bulabiliyorlar ancak. Devlet hastanesinde bile bu kadar fazla para istenince ve bir türlü sıra bulamayınca Zeynep de özel bir hasta-

neyle anlaşıyor. Aslında Zeynep'in işyerinden özel sağlık sigortası da var ama diş ve tüp bebek tedavisi gibi pahalı şeyleri karşılamıyor.

Zeynep üzgün, sürekli yakınlarından ve arkadaşlarından para bulmaya çalışıyor. Çünkü tüp bebek tedavisi uzun, zor bir süreç. Bu yüzden kredi kartından daha fazla para çekmek istemiyor. Bunun bir de geri ödemesi var! Eğer gerekli parayı yakınlarından bulamazsa kredi çekmeyi düşünmüyorlar.

3 vardiya çalışıyor bu süreçte, ama sadece gündüz vardiyasında çalışması gerekiyor. Bir taraftan şirket yönetiminin buna izin verir mi diye düşünüyor, bir taraftan da etraftaki insanların lafı sözünü canını sıkıyor: "Karı koca kısır" diye dedikodular çıkıyor haklarında.

Yani hem maddi hem manevi anlamda zor bir süreçten geçiyorlar. Bu yüzden uzun süredir normal hayatına devam edemediğini söylüyor Zeynep: "Sıra bekleyen, bebek sahibi olmak isteyen çok fazla insan var, ama devlet sanki gidin özel hastanelerde yaptırın işlemlerinizi der gibi, bir ton şart koymuş. Mesela 3 denemeden sonra tedaviyi sonlandırıyor devlet hastaneleri. Oysa o sıraya girmek için aylarca bekliyorlar. Sağlık sektörü tamamen bitmiş ve özelleşmiş Allah bizi korusun paran yoksa hiçbir şeysin."

Umarım sesimi duyarsınız...

Merhaba Ekmek ve Gül okurları,

Ankara dışından bir arkadaşımın mutlaka buradan paylaşmam ve sesine ses olmamız için gönderdiği mektubu sizinle paylaşmak istiyorum. Anlattıkları şöyle:

“Yaşamış olduğum siniri ve üzüntüyü nasıl anlatırım bilmiyorum ama susmak beni daha çok yıpratmış için seninle paylaşmak istedim. Biliyorsun ilkököl 4. sınıfa giden bir oğlum var ve derslerinde de çok başarılı. Ben de dersleriyle yakından ilgileniyorum. Kısa bir süre önce okula giderek öğretmenimizle görüştüm.

Kendisi çocukların il-ler arasında yapılacak olan genel bir sınava gireceklerini söyledi. Ama öğretmenin biraz huzursuz olduğunu hissettim. 4 tane hikaye kitabından sınav olacaktı. Tabii ki kitaplara başkaları çoktan karar vermişti. Öğretmenimiz de bu kitapların içerisinden hiç memnun değildi ama üzerlerindeki baskıdan dolayı durumu açıkça ifade edemiyordu. Sadece, kitaplara kendilerinin ka-

rar vermediklerini, bazı kısımlarından hoşlanmayabileceğimizi söyledi. Açıkçası o an neyle karşılaşacağımı bilmiyordum. Kitapları aldıktan sonra çocuğumu sınava daha iyi hazırlayabilmek için kitapları ben de okudum ve okuyunca şok oldum. Sürekli dini terimlere yer verilen, dini mesajlar içeren kitaplardı bunlar. Fakat bu sınav din dersi ile ilgili değildi ve bunlar da din kitapları değildi.

Hatta kitabın birinde padişah vezirini astırıyordu. Kesinlikle yaşlarına uygun kitaplar değildi.

Ayrıca belirtmeliyim ki bu sınav internet üzerinden yapılıyor, çocuklar herhangi bir gözetmen kontrolünde değil, evlerinde

çözüyor soruları. Yani ben çözsem kimse anlamayacak. Bundan da anlaşılıyor ki amaç çocukların kitap okumalarını teşvik değil, bu kitabın içeriğindeki beyinlerine sokmak.

Bu duruma tepki göstermek istedim fakat biliyorum ki veli olarak tek başıma yapacağım bu tepki hiçbir işe yaramayacaktı.

Öğretmenimizin bile üzerindeki baskıdan dolayı sesini çıkaramadığı bir ortamda tek başıma attığım çığlık elbet duyulmayacaktı. İşte bundan dolayı konuyu seninle paylaşmak istedim. Çünkü durumu paylaşabileceğim pek kimse yok ama senin var. Herkes korkudan susar olmuş bu günlerde. Senden ricam ben susmak istemedim ve sesimi sana duyurdum, lütfen sen de başkalarına duyur ve çocuklarımız için bir şeyler yapalım. Umarım sesimi duyan olur da hep birlikte bir şeyler yapabiliriz.”

Sincan/ANKARA

Kendim ve çocuklarım için huzurlu bir hayat istiyorum

Merhaba kadınlar, ben Nazlı.

Daha önce de yaşadıklarımı anlattığım bir mektup yazmıştım size. Yıllardır şiddet gördüğüm evliliğimden sonunda kurtuldum. Ailemin baskılarına, eşimin ailesinin tehditlerine rağmen vazgeçemedim boşanma kararından.

Geçtiğimiz ay boşanma davam sonuçlandı. O gün hayata sıfırdan başladım.

Çocuklarımla beraber mutlu bir hayat istiyorum sadece. Yaşadıklarımı düşününce sanki kendi hayatımı değil de başkasının hayatını izliyormuş gibi hissediyorum.

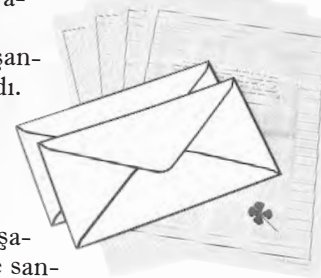
Mahkemede hakim 13 yaşındaki oğlumu dinledi. Oğlum hiç bekle-

mediğim bir şekilde yaşadığımız her şeyi anlattı. Demek ki gerçekten de çocuklar hiçbir şeyi unutmuyor.

Evet çok mutluyum ama bir o kadar da mutsuzum. Hayatımın onca senesi boşa gitti, hiç hak etmediğim şeyler yaşadım. Ailem bana destek olmak yerine eşime dönmem için baskı yaptı. Tüm bunlara rağmen şimdi çalışıyorum çocuklarımla ve kendim için daha huzurlu bir hayat istiyorum.

Tüm kadınlara da buradan sesleniyorum: Asla pes etmeyin.

KOCAELİ

Hakkımızı savunmazsak ömür boyu eziliriz

Öncelikle 24 yaşında evli, mutlu ve yakında çocuklu bir kadın olarak yazmak istiyorum.

Memleketim, yaşadığım büyüdüğüm yer Diyarbakır. Bir buçuk yıldır Darıca'da yaşıyorum. “Buraya alıştım mı” diye sorarsanız alışmadım, sevemedim. Çünkü hayatımı bir türlü düzene koyamadım. “Tüm aksilikler beni mi bulur” diye bir cümle var bilir misiniz? O cümle tam eni anlatıyor sanki.

İş imkanı var diye buraya adım attık ama istediğim gibi bir iş bulamadım, bulduklarım da maddi yönden ihtiyacımı karşılayamayan işler oldu. Market sektörüne girdim. İlk defa bu işi yapacaktım.

Yeni işimi anlatayım. 2017 haziran ayında işe başladım. Markette ilk önce stajyerlik yapılır, bu süreçte ne kadar iş varsa öğretilir. Önce yorulduğum çünkü masa başında çalışırken

şimdi tam tersi, hep ayakta olmak biraz zor oldu. Marketin herhangi bir şubesine verilebilirsin, oraya tam alıştım derken başka bir mağazaya verilirsin, tam kendini göstereyim derken başka yere... Bunun sebebi çalışanların çıkması, müdürlerin tercihi gibi şeyler olur çoğu zaman.

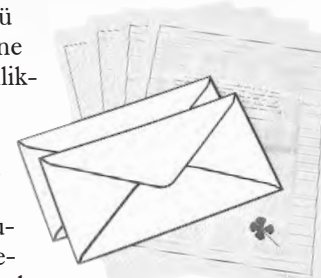
Bu işte yükselmek veya alçalmak üstüne bağlıdır.

Ben hamile olduğumda ağır işleri yapmadığım günler oldu. Çünkü bu benim hakkım. Hamile bir kadın

nın da her işinin olduğu gibi mutlaka hakları vardır.

Hakkımızı savunmazsak her şey boyun eğerek eziliriz. Attığımız her adımda haklarımız var. Hakkımızı savunmazsak ömür boyu eziliriz.

Tuzla/İSTANBUL

Emine UYAR
Manisa

Soma'da yaşanan 301 madencinin yaşamını yitirdiği katliamının ardından köye gelen Temel İhtiyaç Derneği'nin ön ayak olmasıyla kurdukları Sabun Evi'nde dekoratif sabun üretimine başlayan Yırcalı kadınlar, ürettikçe sosyalleşip, çevrelerine, dünyaya ve hayata farklı gözlerle bakmaya başlamış.

Topraklarının bir kısmı üzerinde hali hazırda Soma Termik Santrali olan köyün, 7 bine yakın zeytin ağacı yine termik santral yapmak isteyen Kolin firması tarafından kesilmişti. Son olarak köyün arazisinin üzerinden İstanbul-İzmir otoyolu geçti ve yine zeytinler başta olmak üzere pek çok ağaç kesildi.

Erkeklerin çoğunlukla madende çalıştı-

ğı köyde, kadınlar önlerine çıkan her türlü zorluğa rağmen üretmeye devam ediyor.

Önce dekoratif süs sabunları ile başlayan kadınlar, sonra balmumundan sabun sonra da zeytinyağlı sabun üretimine geçmişler. 8 Mart, 14 Şubat gibi özel günlerin dışında çok fazla sabun siparişi olmayınca, gıda üretimine de yönelmişler.

Sabun üretiminden biriktirdikleri ile ve 750 kişinin yaptığı katkı ile köydeki bir taş evi satın alan kadınlar, evin onarımını da kendileri yapmış. Şu an evin giriş kısmına gıda üretimi için imalathane yapılıyor, yan taraftaki bir odayı da Kadınlar Kahvesi olarak planlıyorlar.

Ziyaretlerine gittiğimiz gün kadınlar, gıda imalathanesindeki ocağı ilk kez yakarak, deneme amaçlı pide yaptılar.

**'ASIL ŞİMDİ KENDİMİ
BURAYA AIT HİSSEDİYORUM'**

Firdevs Ünlü, Bursa'nın köyünden

Yırca'ya gelin gelmiş. "Komşularla tanışmam Sabun Evi sayesinde oldu. Ben şu an kendimi buraya ait hissetmeye başladım" diyor. Kadınlar dokunmatik telefonları, kendi deyimleri ile "kaydraklı telefon"u, internete nasıl girildiğini, sosyal medya hesaplarını kullanmayı, yararlarını, zararlarını her şeyi Sabun Evi'nden sonra öğrenmiş. Firdevs, "Ben kendi açımdan 45 yaşımdan sonra doğdum. İki çocuk büyüttüm ama şimdi daha bilinçliyim" diyor.

Firdevs, internetten sipariş takibi yapıyor, bir de araba kullanmasını bildiği için kargo getir götür işlerine bakıyor.

Hamide Akın, birlik olmayı zeytin direnişinde öğrendiklerini anlatıyor. "İzmir'e, İstanbul'a toplantılara gidiyoruz. Türkiye'de, dünyada neler olup bittiğini takip edebiliyoruz, eskiden yoktu böyle bir olanağımız" diyor.

**'ÖMRÜMÜZ BİTSE DE
MÜCADELEYE
DEVAM EDECEĞİZ'**

Zeynep Çoban'ın üç çocuğu üç de torunu var. "Çalışmak gibi beraberlik gibi güzel bir şey yok. 'Demir tava geldi, kömür bitti, akıl başa geldi, ömür bitti' dedikleri gibi bizim ömrümüz de bitse biz bu mücadeleye devam edeceğiz. Türkiye'ye sesimizi duyurmak istiyoruz. Bütün kadınlar da aynısını yapsın" diyor.

Köyde yaşanan değişimi anlatan Çoban, "Ovamız vardı, suyumuz vardı, tütün, bostan, pamuğuna varıncaya kadar yapılıyordu, baklası, buğdayı... Ama şimdi santallerden dolayı hiçbir şey olmuyor, bir de toprağımız kalmadı. Otoban da geçti, yapacak hiçbir şeyimiz kalmadı. Yırca'nın suyu bile yok. Erkekler çoğunlukla madene gidiyor. Gençlerimiz temizlik şirketlerinde zaten, devlet işi diye bir şey yok şimdi. Asgari ücretle geçiniyorlar" diyor.

Sabun Evi'nden sonra, kendileri ile ilgili kararları kendilerinin vermeye başladıklarını anlatan Çoban, "Bütün Türkiye'deki kadınlara ezilmeyin diyorum. Mücadele edin, kazanın, Türkiye'yi kurtaracak olan kadınlar" diyor.

Kerime Akın da, "Hayvan pazarında 20 kadın gözleme yaptık, hem onu yaptık hem burada inşaat yaptık. Gıda izni aldığımızda, salça turşu, erişte vb. yapacağız. Ben tedarikçiyim Sabun Evi'nde. Malzemeleri takip edip bitenlerin siparişini veriyorum. Daha önce Soma'nın dışına çıkamıyorduk" diyor.

Ülkenin politikası, "üretme" diyor, özellikle küçük üretici istenmiyor. Yırcalı kadınlar ise inadına üretip, hem kendilerini hem çevrelerini değiştirmeye devam ediyor.

